Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT — פרייז 20 גראשען. — היינט 8 זייטען.

נייער פאלקסבלאט

№ 177 | Łódź, Czwartek, 31 lipca 1930 r. | אכטער יאהרגאנג | לאדז, דאנערשטאג ו' אב תר"ץ | № 177

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — דרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

דאס אפעלאציע-געריכט אין ארץ-ישראל

וועט זיך בעמיען מען זאל בעגנעדיגען יוסף ארפאלי

ירושלים, 30. (יט"א טעלעגראפיש).

דאס אפעלאציע־געריכט אין א"י וועלכע האט בעשטעטיגט דעם טויט־אורטייל איבער ארפאלי וועט איצט אונטערשטיצען די אקציע פון בעגנעדיגען איהם.

דאס געריכט וועט אונטערשטיצען די פעטיציע צום נציב העליון סער טשענסעלאר או דער טויט־אורטייל זאל ארפאלען פערביטען ווערען מיט לעבענס לענגליכער תפיסה.

ציוניסטישער עקזעקוטיוו וועט נישט פראטעסטירען

געגען בעשלוס פון קעניגליכען געהיימען ראט

לאנדאן, 30. (יט"א טעלעגראפיש) נאכן פערעפענטליכען דורכ'ן קעניגליכען געהיימען ראט די בעשטעטיגונג פון טויט־אורטייל אויף יוסף ארפאלי האט די ציוניסטישע עקזעקוטיווע אין לאנדאן בעשלאסען, אז עס איז נישט זנעוואונשען אנצונעהמען א פראטעסט אקציע געגען דעם וואס דאס געריכט האט אפגעווארפען די ביטע וועגען אפעלאציע הערכם.

זיצונג פון ציוניסטישען אקציאנס-קאמיטעט

ירושלים, 30. (יט"א טעלעגראפיש).

צו די זיצונגען פון ציוניסטישען אקציאנס קאמיטעט, וועלכע קומען פאר אין בערלין פאהרען ארויס פון לאנדאן ה"ה רופין, שפרינצאק און הרב בערלין.

בעריכט פון דער אראבישער דעלעגאציע

פאר דער אראבישער עקזעקוטיווע

ירושלים, 30. (יט"א טעלעגראפיש).

דער יט"א קארעספאנדענט דערוויסט זיך וועגען איינינע פרטים פונ'ם בעריכט וואס די אראבישע דעלעגאציע וועלכע איז צוריקגעקומען פון לאנדאן האט אפגעגעבען דער אראבישער עקזעקוטיווע. די דעלעגאציע האט געשילדערט די לאגע און א"י און דאס געדראהט מיט א דירעקטע אקציע. ווייטער ווערט געשילדערט די ציוניסטישע פראפאגאנדע אין אייראפע און ס'ווערט פארגעשלאגען איינצואר־דנען א שטענדיגען אראבישען פאליטישען ביורא אין לאנדאן. צום סוף ווערט אנגעוויזען אז די אראבער דארפען דערקענען די ערנסטקייט פון דער פאליטישער לאגע און ווערען איין די גרויסע געפאהר פאר'ן לאנד אין דעם וואס די ענגלישע רעגירונג זעצט פאר ווייטער די ביז איצטיגע פאליטיק, „דאס אראבישע פאלק וועט אבער נישט זיצען מיט פער־לייגטע הענט" — ווערט געזאגט אינ'ם בעריכט — „און וועט זיך שיצען פאר דער דראהענדער געפאהר".

ווירטשאפטליכער באיקאט געגען סאוויעט = רוסלאנד אין אמעריקא

32 רוסישע שיפען ווערען נישט אריינגעלאזט אין די אמעריקאנער פארטען

ווין, 30. (ספ. טעל.) פון ניו־יארק מעלדעט מען, אז צווישען אמעריקע און סאוויעט רוסלאנד איז געקומען צו א שארפען קריזיס.

די אמעריקאנישע רעגירונג האט פערווערט אויסצולאדענען סחורות, וואס קומען אן מיט רוסישע שיפען. די דאזיגע פעראָרדנונג ווערט מאטיווירט דער מיט, וואס סאוויעט רוסלאנד האט ברעה צו רואינירען די אמעריקאנישע אינדוסטריע דורך דומפינג (דריקען די פרייזען), בעזונדערס נעהט עס אמעריקע וועגען דעם האלץ מארק וואס ווערט כסדר רואינירט דורך דער רוסישער קאנקורענץ.

32 שיפען מיט רוסישע סחורות, וואס געפינען זיך אויפ'ן וועג צו די אמעריקאנער האפענס וועלען נישט אריינגעלאזט ווערען אין די פארטען און וועלען מוזען צוריקקעהרען.

ניו־יארק, 30. (א.ט.א.) פון וואשינגטאן איז מען מודיע, אז אין די פעראייניגטע שטאטען ווערט געפלאנט א אלגעמיינער ווירטשאפטליכער באיקאט געגען סאוויעט רוסלאנד.

„אלארם-טעג" אין דער סאוויעטישער אינדוסטריע

אויסצוגלייכען דעם מאנגעל אין דער פראדוקציע

ריגא, 30. (ספ. טעל.) צוליב דעם קאטאַ־סטראפאלען פערקלענערען זיך פון דער פראדוקציע אין דער סאוויעטישער אינדוסטריע האט דער הויפט־ראט פון די רויטע פראפעסיאנעלע פעראיינען בעשלאסען איינצואָרדנען אין גרויסע „טעג פון אלארעם אין די בעזונדערע צווייגען פון דער אינדוסטריע.

אין דער לעצטער וואך זענען ארגאניזירט געווארען אלארם טעג און דאנער קוילען־געגענט, האט מען בעשטימט געווארען אלארם טעג פאר דער מעטאלורגישער, כעמישער, מעטאל און אנדערע אינדוסטריען.

די אלארם טעג בעשטעהען דערין, וואס די ארבייטער ארבייטען אין שיכטען אין משך פון א גאנצען מעת־לעת, בכדי אויסצוגלייכען דעם מאנגעל אין דער פראדוקציע.

קופאן 16

דריטע סעריע

פרעמיען-קאנקורס פון גרויסען פון „נייעם פאלקסבלאט"

כדי זיך צו בעטייליגען אין דער 3. סעריע פון פרעמיען-קאנקורס, איז גענוג צו צושטעלען בלויז 20 קופאנען

שנייד אויס דעם קופאן!

די בריטישע רעגירונג וועט אינטערוועניר אין עגיפטען

ערקלערט מאקדאנאלד אין ענגלישען פארלאמענט

לאנדאן, 30. (ספ. טעל.) מאקדאנאלד האט אין פארלאמענט ערקלערט, אז אויב די לאגע און עגיפטען וועט זיך פערערגערען און עס וועט דרך געפאדערט א געהעריגע פערזיכערונג פון דער עפענטליכער ארדנונג וועט די בריטישע רעגירונג געמוזט אינטערווענירען און עווענטועל פאדערען א געהעריגע ענדערונג פון דער עגיפטישער געזעצ־געבונג אויפ'ן געביט פון דער עפענטליכער זיכערקייט.

דער קאמוניסטישער אויפשטאנד אין כינא

די שטאט טשאנג טשא שטעהט אין פלאמען

לאנדאן, 30. (א.ט.א.) די שטאט טשאנג־טשא, וואס איז פערנומען געווארען פון די קאמו־ניסטען, שטעהט, לויט פעקינער מעלדונגען, אין פלאמען, און דער שטאט הערשט טעראר.

דאס בריטישע קאנאנען שיף „אפניס" האט אלע אויסלענדער, 40 אין דער צאהל אויפגענומען אויפ'ן פארד. דער בריטישער קאנסולאט איז בעזעצט פון קאמוניסטען. א איטאליענישער נלח און דריי אמעריקאנישע מיסיאנערען זענען געגומען געווארען געפאנגען. זייער גורל איז אומבעוואוסט. א אמעריקא־נישע און יאפאנישע קאנאנען־שיף געפינען זיך אויפ'ן וועג קיין כינא.

אין דער פראווינץ קיאנגסי האבען די קאמו־ניסטען פערנומען האנטשאנג און גערען אויף קיו־קיאנג אין שכנות פון וועלכען 200 אייראפעער האל־טען זיך אויף אויף זמער וואוינונג.

אין ערשטען פאל איז דורך אומבעקאנטע באנ־דיטען ערמארדעט געווארען דער 28 יעהריגער יצחק קומער פון קאטינ' נאווע, פון פאוויאט גאזדר טארק. אין צווייטען פאל איז שווער פערוואונדעט געווארען א יודישע פרוי, ביי וועלכער די באנדיטען האבען צוגערויבט 20 זלאטעס.

אמעריקאנער רעגירונג פאדערט שוץ פאר איהרע בירגער אין כינע

ניו־יארק, 30. (א.ט.א.) דאס ווייסע הויז האט איבערגעשיקט צו דער נאנקינער רעגירונג, א שארפע נאטע, אין וועלכער עס ווערט געפאדערט שוץ פאר'ן לעבען און פערמעגען פון די אמעריקאנער בירגער וואס געפינען זיך אויפ'ן געביט אויף וועלכען עס איז אויסגעבראכען דער קאמוניסטישער אויפ־שטאנד.

צוויי באנדיטען אנפאלען אויף יודען

א יוד דערהרגעט, א יודישע פרוי פערוואונדעט

קראקא, 30. (יט"א טעלעגראפיש) אין מערב גאליציען איז היינט אויסגעפיהרט געווארען צוויי רויב־אנפאלען אויף יודען.

א גליקליכע רייזע

ווינש איך מיין ליבען פריינד

אלי בארוכין

רעדאקטאר

פון „פויל. אילוסטר. מאנטשעסטער"

צו זיין אפפאהרען קיין פאריז אויף א לוסט-רייזע

סאלעק גרינבערג.

נאך קורצע און שווערע ליידען איז נעכטען געשטארבען אין עלטער פון 70 יאהר, אונזער הייסגעליבטע און אונפערגעסליכע מוטער, שוויגערמוטער, גראסמוטער, שוועסטער און מוהמע

נ"ע מלכה לאה אשת ר' בעריש ז"ל ביידהויז

(געבוירען גוזשיק)

די לויה קומט פאר היינט, דאנערשטאג, דעם 31 יולי 1930, 12 א זייגער בייטאג פון טרויער-הויז אלעקסאנדראווסקא 28, וועגען וואס עס טיילען מיט אין גרויס צער

7981 — די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע.

שטאטיש טעאטער

ציגעל-גאס 63.

יאהר XV. — אנגפ. מ. מוזאה.

ג אסטראלן פון דער ווילנער טרופע

היינט, דאנערשטיק, דעם 31-טן יולי, 8,45 אוונט

„קדוש השם" פון שלום אש

מארגן, פרייטיק פרעמיערע! „שיילאק" פון וו. שעקספיר.

רומענישער קאבינעט זיך אנגעגעבן אין דימיסיע

ווייל קעניג קאראל איז נישט צופרידען מיט'ן גאנג פון דער אקציע אונטערצודריקען די אנטיסעמיטישע בעוועגונג

דער קעניג האט די דימיסיע נישט אנגענומען

בוקארעשט, 30. (יט"א טעלעגראפיש). פרעמיער מאניו האט איבערגעגעבן דעם קעניג קאראל א בקשה וועגן דער דימיסיע פון גאנצן קאבינעט.

די בקשה וועגן דימיסיע שטעהט אין צוזאמענהאנג דערמיט, וואס דער קעניג איז נישט צופרידען מיט'ן גאנג פון דער אקציע אונטערצודריקען די אנטיסעמיטישע בעוועגונג.

קעניג קאראל האט די בקשה פון פרעמיער נישט אנגענומען.

שארפע טערקישע נאטע צו פערסיען

לאנדאן, 30 (אטאז) די טערקישע רעגירונג האט בעשלאסען איבערצושיקען דער פערסישער רעגירונג א ענערגישע נאטע געגען די איבערפאלן פון די קורדען אויף דעם טערקישען געביט.

אין דער נאטע ווערט געזאגט, אז די קורדישע אויפשטענדיגע, א חוץ דעם, וואס זיי קענען צו יעדער צייט אנטלויפען קיין פערסיען, בעקומען זיי נאך פון יענער זייט גרעניץ געווער און אמוניציע.

אבגעברענט געווארען א משוגעים-הויז

סאלדאטען האבען ארויסגעראטעוועט 300 משוגעים

בריסעל, 30. (א.ט.אז.) אין טילעמענט איז פולשטענדיג אבגעברענט געווארען א משוגעים-הויז.

סאלדאטען פון דארטיגן גארניזאן האבען בעת דער שרפה ארויסגעראטעוועט 300 משוגעים.

צוזאמענפאהר פון די לעגיאניס-טען אפאזיציאנערען

וועט פארקומען דעם 10 אויגוסט אין ווארשא

ווארשא, 30. טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). עס איז שוין בעוואוסט, אז די אפאזיציע אין לעגיאניסטען-פערבאנד ארדענט איין דעם צוזאמענפאהר אין ווארשא דעם 10. אויגוסט.

די ארגאניזאטארען פון צוזאמענפאהר האבען ארויסגעלאזט א אויפרוף צו די אמתע לעגיאניסטען און פעאוויאקעס, אז זיי זאלען זיך נישט בעטייליגען אין דעם לעגיאניסטען-צוזאמענפאהר, וואס וועט פארקומען דעם 8. אויגוסט אין ראדאם.

אין דעם אויפרוף ווערט צווישען אנדערעם געזאגט, אז די ארגאניזאטארען פון צוזאמענפאהר ווילען שאפען א ארגאניזאציע פון לעגיאניסטען און פעאוויאקעס, וואס זענען געטריי דעם פאלק.

אויפ'ן צוזאמענפאהר אין ראדאם ווילען זיי זיך נישט בעטייליגען, ווייל שטענס דערפאר, ווייל לויט זייער מיינונג, וועט דאס זיין א שטומער צוזאמענפאהר און צווייטענס, ווייל זיי ווילען נישט געבען זייער געגנער א לייכטען ארגומענט, אז זיי ווילען שטערען די אפיציעלע פייערליכקייט.

אונטערגעשריבען דעם אויפרוף האבען דער בעריהמטער פוילישער שריפטשטעלער, געוועזענער לעגיאניסט סענאטאר אנדזשעי סטרוג און דעפ. ארציעשעווסקי.

די לויה פון ערמארדעטן פועל' ציוניסטישען לאוניק אין כעלם

כעלם, 30. (טעלעפאניש) היינט איז פארגעקומען די לויה פון דעם ערמארדעטען פועלי ציוניסטישען לאוניק עברי.

אין דער לויה האבען זיך בעטייליגט איבער 10 טויזענד מענשען. ביים קבר האבען גערעדט אין נאמען פון די פועלי ציון ס. בעקער, און אין נאמען פון די אוקראינישע סאציאליסטען — דעפ. מאר סינטשיק.

בעת דער לויה זענען אלע געשעפטען געווען געשלאסען. דער מורד האט אין כעלם ארויסגערופען א גרויסע אויפרעגונג און טרויער.

די פאליציי פיהרט ווייטער די אויספארשונג. לויט אלע וואהרשיינליכקייטען איז דער מורד א פאליטישער.

ווייטערדיגע רעליגיעזע אונרו-העז אין ענגלאנד

לאנדאן, 30 (אטאז) דינסטאג אין אווענד איז אין ליווערפאל ווידער געקומען צו רעליגיעזע אונרוהען. די רעפארמירטע פראטעסטאנטישע קירכע איז געשטורעמט געווארען פון א גרויסען המון קאטאליקען.

שטארקע פאליציי אבטיילונגען, וואס זענען תיכף אבגעשיקט געווארען צו דער קירכע איז געלונגען צוריקצושטעלען די ארדנונג.

אונטערגעלעגט דינאמיט אין א פאבריק

דינאמיט עקספלאדירט פריהצייטיג און צורייסט דעם אטענטעטער אויף שטיקער

סאלינגען (א.ט.א.) אין דער פאבריק פון דער פירמע קלאס, וועלכע איז זייט א געוויסער צייט נישט טעטיג צוליב א שטרייק, וואס איז הארט אויסגעבראכען, האט א אונבעקאנטער פערזאן אין דער נאכט אויף מיטוואך אונטערגעלעגט דינאמיט.

צוליב אונפארזיכטיגקייט האט דער דינאמיט צופריה עקספלאדירט און דער אטענטאטאר איז פוכשטעבליך צוריסען געווארען אויף שטיקער. ביי דעם דערהרג'עטען האט מען נאך געפונען א גאלדענעם רעוואלווער און א גרויסע צאהל פאטראנען.

אין דערזעלבער פאבריק זענען שוין פארגעקומען מעהרערע צוזאמענשטויסען צווישען שטרייקענדע ארבייטער און פאליציי.

שרעקליכע שרפה מיט מענשען-קרבנות אין גאלאץ

די שפיטאלען זענען פול מיט פערוואונדעטע. — דער היזק בעטרעפט אכציג מיליאן לעי

בוקארעשט, 30. (ספ. טעל.) אין פארט-טייל פון דער שטאט גאלאץ האט אויסגעבראכען א געוואלדיגע שרפה, די שרפה האט אויסגעבראכען אויף דער גאס טשערעש אין דער געבייד פון דער פארט-פאליציי, האט זיך פאלד איבערגעווארפען אויף די תבואה-לאגערן און אויף די ריזיגע האלץ-לאגערן פון דער פירמע מארמאראש בלאנק.

בוקארעשט, 30. (יט"א טעלעגראפיש) אין גאלאץ איז פארגעקומען א שרעקליכע שרפה מיט מענשליכע קרבנות, אין די שפיטאלען ליגען פערצן פערוואונדעטע, דער היזק בעטרעפט ביז 80 מיליאן לעי. די לאגע איז בעשווערט געווארען דורכדעם וואס ס'האט געהערשט א שטארקער ווינט און ס'האט געפעהלט וואסער צום לעשען די שרפה.

בוקארעשט (יט"א) פון קערעש (אין דער נאהענט פון גאלאץ) ווערט מיטגעטיילט: א שרפה האט פערניכטעט פיל יודישע הייזער אין שטעטל. עס זענען אנגעווארט געווארען פייערלעשער-אבטיילונגען פון די ארומיגע שטעטלעך. פאליציי האט ארעסטירט 2 אנטיסעמיטען אלס פערדעכטיגע אין אונטערצינדען דעם בניין פון דער יודישער באנק. פון וועלכען די שרפה האט זיך אנגעהויבען.

קאבינעט-ענדערונג אין קאנאדע

אטאווא (ספ. טעל.) מאקענזי קינגס ליבעראלע קאבינעט האט זיך אנגעגעבן אין דימיסיע. בעת די וואהלען צום פארלאמענט האבען די קאנסערוואטיווען בעקומען 136 מאנדאטען (פריהער 90) און די ליבעראלען — 85 (פריהער 123).

הכנות צום ערשטען אויגוסט אין פראנקרייך

פאריז, 30 (אטאז) די מאכט האט פערבאטען אלע קאמוניסטישע דעמאנסטראציעס אדער מיטינגען דעם 1. אויגוסט. ביים קלענסטען פרוב פון וועלכע עס איז דעמאנסטראציע, וועלען די שולדיגע תיכף ארעסטירט ווערען.

די פאליציי האט בעקומען א אינסטרוקציע ארויסצושיקען פון פראנקרייך די אויסלענדער, וואס וועלען פיהרען א קאמוניסטישע אגיטאציע.

עס איז פעראדנעט געווארען, אז דעם 1. אויגוסט זאל די גאנצע גווארדיע ווי אויך דער פאריזער גארניזאן זיין גרייט.

ערד-ציטערניש ביים פאנאמע-קאנאל

ניו-יארק, 30. (ספ. טעל.) נעבען דעם פאנאמא קאנאל האט מען געפיהלט א ערד ציטערניש פרטים פעהלען.

וואלדעמאראס וויל זיך בעזע-צען אין פוילען

ווארשא, 30. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) לויט ווי מען גיט איבער בעמיהט זיך וואלדעמאראס ביי דער פוילישער רעגירונג. אז מען זאל איהם ערלויבען זיך צו בעזעצען אין פוילען.

די רייזע פון „ר. 100" קיין קאנאדע

לאנדאן, 30. (א.ט.א.ג.) די לופט-רייזע פון דער ענגלישער לופט שיף ר. 100. קיין קאנאדא קומט ווייטער פאר גינסטיג. מיטוואך מיטאג איז די שיף געפלויגען מיט א געשווינדקייט פון 126 קילאמעטער אין שעה.

אויף דעם פליהפלאץ אין מאנטרעאל, קאנאדא האבען זיך שוין אנגעהויבען צו פערזאמלען די ערשטע ניינעריגע. עס איז ארויסגעפאדערט געווארען מיליטער אויפצוהאלטען די ארדנונג.

גרויסע רעדוקציעס פון ארבייטער אין די אויבער-שלעזישע קוילען-גראבען

קאטאוויץ, 30. (טעלעפאניש). אין די אויבער-שלעזישע קוילען-גרובען קומען פאר רעדוקציעס עס וועלען רעדוצירט א מאסע ארבייטער, דערונטער אויך אזעלכע, וואס ארבייטען שוין דארט איבער 25 יאהר.

זשאבאטינסקי קלאגט אן דעם קאלאניען-מיניסטער פאספילד און סער טשענסעלאר

פאר אבזאגן איהם די איינרייזע-וויזע

פאריז, 30. (יט"א טעלעגראפיש) דער יט"א קארעספאנדענט דערוויסט זיך אז זשאבאטינסקי האט ביז איצט נאך נישט בעקומען קיין שום ידיעה וועגען ערטיילען איהם אן איינרייזע-וויזע קיין א"י. זשאבאטינסקי האט נישט בעפולמעכטיגט די יודישע אגענץ צו אינטערווענירען וועגען דעם ענין. זי דער יט"א קארעספאנדענט דערוויסט זיך, אז זשאבאטינסקי בעראט זיך איצט מיט יוריסטען כדי אנצוקלאגען אין געריכט דעם קאלאניען מיניסטער לארד פאספילד און סער טשענסעלאר פאר די שאדענס וואס זיי זענען איהם גורם געווען דורכ'ן אפזאגען די איינרייזע וויזע קיין א"י: זשאבאטינסקי האט צוליב דעם געמוזט רעזיגנירען פון זיין אמט אלס רעדאקטאר פון דער פערזיכערונגס געזעלשאפט „יהודה".

ראדיא-פראגראם

דאנערשטאג, דעם 31 יולי

11.58 צייט סיגנאל פון ווארשא און הייגנאל פון מאריאצקען טורעם אין קראקא. 12.05 מוזיק פון גראמאפאן-פליטען. 13.15 טאג-פראגראם, קינא- און טעאטער-רעפערטואר. 15.50 פארלעזונג וועגען פאלעסיע. 16.15 גראמאפאן-פליטען. 17.15 קאמוניקאט פון דער ליגע פאר לופט-פערטיידיגונג. 17.35 פארלעזונג וועגען שטייערן. 18.00 סאליסטען-קאנצערט. 19.00 פערשידענעס. 19.20 גראמאפאן-פליטן. 19.45 קאמוניקאט פון דער לאנדווירטשאפטס-קאמער, פראגראם אויף מארגען, צייט-סיגנאל פון ווארשא. 20.00 ראדיא-זשורנאל. 20.15 אווענט-קאנצערט פון האוואיער טריא. 21.30 אויריציע פון קראקא. 22.00 פעליעטאן. 22.15 קאמוניקאטען (מעטעראלאגישער, פאליציי-, ספארט- און אנד.) טאנץ-מוזיק.

פון דער לעצטער מינוט

ווי מיר דערוויסען זיך האט די בעוואוסטע פירמע ד. מארקוס, פיעטריקאווער 59, טעלעפאן 128-02, דערהאלטען צום איצטיגען סעזאן די נייעסטע פערפומען, קעלנישע וואסערן, טואלעט-זייפען ווי אויך אלערארט קאסמעטיק. 17926

די פרייזען אויף אלע ארטיקלען זענען אויס סערגעוועהנליך נידריגע. קומט און איבערציינגט אייך! געדענקט די אדרעס!

„איך האב דערהרג'עט דעם יוד, זייענדיג פולשטענדיג ניכטער"

פראקוראר-פאגראמשטשיק בלייבט אונבעשטראפט. — כסדרדיגע פאגראם-פאניק אין אוריעו. — פרישע שרפה אין בוקאווינער שטעטל

בוקארעשט (ט"א) נישט קוקענדיג אויף די מעהרמאליגע פערזיכערונגען פון דער רעגירונג, אז די שולדיגע אין אנטיסעמיטישע ארויסטרעטונגען וועלען בעשטראפט ווערען, איז איצט געשעהען א פאקט, וואס שטעהט אין א בולטער סתירה מיט די דאזיגע רעגירונגס-פערזיכערונגען. נעמליך: דער שטאט פראקוראר פון בעליץ, פאקראוט, וועגען וועלכען די אפיציעלע אויספארשונג פון דער רעגירונג האט פעסטגעשטעלט, אז ער איז שולדיג אין די בלוטיגע עקסצעסען אין בעליץ, איז איצט בעשטימט געווארען אויף דעם זעלבען פראקוראר-אמט אין דער שטאט דעווא, וועלכע איז אויך בעוואוינט דורך א צאהלרייכער יודישער בעפעלקערונג. די אויספארשונג פון די געשעהענישען אין בעליץ האט געהאט פעסטגעשטעלט, אז דער פראקוראר פאקראוט האט אפגן גנשמגאנט

דן פאגראם-לידער, צוגעגעבען זיי מיט אנצופאלען אויף יודען אין דער וועלכער צייט געלאזט ארעסטירען געליטענע יודען און זיי אהן רדומנות געפייניגט. די בוקארעשטער פרעסע פרעגט מיט אויפרעגונג, פארוואס איז פאקראוט נישט בעשטראפט געווארען און פארוואס איז ער אריבערגעטראגען געווארען קיין דעווא. „צי זענען אין דעווא נישטא קיין יודען?" פרעגט די פרעסע.

בוקארעשט (ט"א) פון אראד, אוריעו, בעסאראביען, ווערט מיטגעטיילט: אין צוזאמענהאנג מיט דעם מארד, וואס איז אויסגעפיהרט געווארען איבער דעם ארטיגען יודישען איינוואוינער שלום לאנדוי הערשט כסדר צווישען דער דארטיגער בעפעלקערונג א שטארקע פאניק. דער ספעציעלער שליח פון יט"א האט געהאט א טעלעפאנישען בושפרעך מיט פארשטייער פון דער יודישער קהלה אין אוריעו. זיי האבען איהם אינפארמירט, אז די יודישע בעפעלקערונג האט מורא פארן אויסברוך פון פרישע אונרוהען. די יודישע געשעפטען זענען זייט איניגע טעג געשלאסען. יודען מיידען אויס צו בעווייזען זיך אין די גאסען און באזארען. דער ארעסטירטער גוי, לעהרער מאצעדאן, דער מערדער פון שלום לאנדוי, האט מיט חוצפה ערקלערט בעת דער אויספארשונג, אז ער האט געשאסען לאנדוי'ן, ווייל ער האט פיינד יודען. „איך האב געשאסען אין יודען אויפ'ן באזאר זייענדיג פולשטענדיג ניכטער. איך האב געוואוסט, וואס איך טו. ווען מען וועט מיך בעפרייען, וועל איך ווייטער צו קומען אין ווייטער פיהרען מיין אנטיסעמיטישע טעטיגקייט".

לאדז. 31 יולי 1930

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז. 31 יולי 1930

ס'איז טרויעריג

די איצטיגע פאגראם־כוואליע אין רומעניע, וואו די קינסטלישע הודרע האט זיך צובושעוועט מיט אזא מארא׳דיגען מסטישען פוח װערט אויס ווי א סך איבער׳חזר׳ונג פון די פאראאהריגע געשעהענישען, אין פאלעסטינא, בלויז מיט דעם אונטערשיד, וואס דא, אין רומעניע, וויל מען די איינגעזעסענע יודען, ברענגען צו אויסוואנדערונג, און דארט, אין פאלעסטינא, וויל מען נישט אריינלאזען קיין נייע יודישע איינוואנדערערם; צו די אלטע תושבים: וואס ברענגען אין לאנד א שפע פון ויגלה, קולטור און וואוילשטאנד, האט מען נארנישט...

אבער די האזיגע עקסצעסען ברענגען ארויף אויף נאכמעהר טרויעריגע געדאנקען. זיי דערמאהנען אונז, ווי שוואך עס איז פאר אונז יודען, אינ׳ם נאכ׳מלחמה׳דיגען רעשים, אריינצופאסען זיך אין לעבען פון די פעלקער אין אלע לענדער פון׳ער נאנצער וועלט.

מיר האבען א טבע, אומעטום, וואו עס טרעפט אונז א צרה, צו בעשולדיגען די רעגירונג. האבען מיר אין פאלעסטינא געווארפען די שולד אויף דער ענגלישער צענטראל־רעגירונג און אויך אין רומעניע דערצעהלען די קארעספאנדענטען כסדר וועגען די מאכט־ארגאנען, וואס האבען נישט דערפילט זייער אויפגאבע בשלמות, אדער האבען נאך צוגעגעבען א תוקף די פאגראמשטשיקעס.

עס מאכט נישט אויס, וואסערע רעגירער אין ענגלאנד איז דער פריינד פון יודען און ספעציעל פון ציוניזם, מאקדאנאלד און דער רעגירער אין רומעניע איז מאניו, וועלכער האט נעגעבען יודען אזויפיל אויפריכטיגע הבטחות, וועלכע זענען שוין טיילווייז אויך מקוים געווארען. שולדיג איז נאר די רעגירונג!

אודאי איז עס ריכטיג, וואלטען די רעגירונגען געשטאנען אויף דער הויך פון זייער אויפגאבע, וואלט נעווים דער צובושעוועטער המון אומעטום געקענט אפגעהאלטען ווערען. און ווען דער אנפאל וואלט געשעהען נישט אויף יודען, נאר אויף אנדערע בירגערם, וואלט זיכער די אויפזיכטס־מאכט זיך נישט פערלוירען און וואלט אהער הוב הערפילט.

און דאך מוזעןמיר זוכען דעם אמת'ן שולדיגען אין אנ׳אנדערן, וואס איז נאך העכער פון די רעגירונגען, אין די פעלקער גופא, וועלכע ווערען אומעטום געשטויסען צו דער אכזריות דורך זייער נאציאנאלע עגאאיזם, אדער, ווי זיי רופען עס אין פאלש, פאטריאטיזם, פערשידען זענען די פארמען פונ׳ם אויסברוך, אבער די מאטיווען, וואס טרייבען זענען אומעטום די זעלביגע.

שלאגט מען אין רומעניע די היימישע בירגערם אין פאלעסטינע שלאגט מען דעם הארטיגען פאר די זינד פון די שפעטערדיגע „פערכאפערס", אין פוילען נעהט געגען יודען א געזעלשאפטליכער באיקאט, וואס לאזט יודען נישט בלויז געניסען פון געזעלשאפטליכען ברויט, נאר פערשטעלט אויך אלע וועגען צו א פריוואטען שטיקעל ברויט. אין אמעריקא, פערקערט, דריקט עס זיך אויס אין אנטיזעמיטיזם, באיקאט פון איינעם צום אנדערען, וועלכער ווערט פערשלייערט מיט זיבען שלייערען פאר דער עפענטליכקייט און איז די לענדער, וואו יודען זענען אין פערשווינדענדיגער מינדערהייט, וואו עס איז שווער זיי צו טרעפען און צו שעדיגען סיי געזעלשאפטליך סיי אינדיווידועל, פיהרט מען כאטש טעארעטישען אנטיסעמיטיזם, וואס איז סתם א סגולה, צו פערשטארקען די פאטריאטישע געפיהלען ביי די מאסען און ממילא אונטערשפיצען אלע פינסטערע כחות און זייער דראנג, צו געוועלטיגען איבער׳ן פאלק.

און דעריבער ווערט אונזער פעסימיזם נאכמעהר פערשטארקט, בעת עס קומען צום רעדער, און פערשידענע לענדער, די ליבעראלערע כחות, און גראד העמאלט צושפילט זיך איבער יודישע קעפ די אנטיסעמיטישע חיה. אזוי איז פאלעסטינע, אזוי אין רומעניע, אזוי אויך אין אנדערע לענדער.

ווייל דאס טעמפט אפ אונזער האפנונג אויף בעסערע צייטען, צווינגט אונז צו גלויבען, אז פאר אונז איז שוין נישטא קיין שום תקוה „בארצות פזורינו", אז פאר דער יודישער פראבלעם איז מאקע קיין לעזונג נישטא.

איז מאקע נישטא און וועט קיינמאל נישט זיין?

נאך האבען מיר האפנונג אויפ׳ן יודישען איינגעבוירענעם אפטימיזם, אויפ׳ן יודישען היסטארישען כח־החיים, אויפ׳ן יודישען איבערלעבען שכל ארויסצודרייען זיך פון די שווערסטע סכנות און לסוף איז ישעיה׳ס יעוד, וועלכער מעט דאך פארט אמאל מקוים ווערען.

העכסטעל אט נרוהטה.

ש. ס.

זאלן יודן אין אויסלאנד העלפן בעקומען קרעדיטן פאר רומעניען

וועלען רומענישע יודען זיין זיכער מיט׳ן לעבען

אינטערעסאנטער י.ט.א.־אינטערוויאו מיט׳ן רומענישען אינערן־מיניסטער

בוקארעשט, (יט"א) דער ספעציעלער שליח פון דער יודישער טעלעגראפען־אגענטור איז אויפ גענומען געווארען דורך דעם אינערן־מיניסטער וואידא־וואיעוואד. מינ. וואידא־וואיעוואד האט בעקומען פון רעגירונגס־קאבינעט דיקטאטארישע פולמאכטען צו אינטערדריקען די אנטי־יודישע בעוועגונג. אין משך פון ידעם הרייזשעהדיגען געשפרעך מיט׳ן יט"א־קארעספאנדענט האט מינ. וואידא־וואיעוואד ערקלערט צוו. אנד.

„די רעגירונג איז איצט ענטשיידען צו אונטערדריקען מיט די שטרענגסטע מיטלען און בעשטראפען יעטוועדער בעוועגונג וואס שטערט דעם אינערליכען שלום אין לאנד. און נאטירליך אויך די אנטיסעמיטישע בעוועגונג, וואס שאפט א געפאהר פאר דער זיכערקייט פון דער יודישער בעפעלקערונג."

אינטערשטרייכענדיג, אז די איצטיגע אנטיסעמיטישע אויסברוכען ווערען געהעצט דורך דער ליגע־בעראלער פארטיי, וועלכע איז בעשטרעבט צו דיסקרעדיטירען די איצטיגע רעגירונג, כדי צוריק צו געווינען איהר פערלוירענע פאליטישע מאכט, ערקלערט מינ. וואידא־וואיעוואר. אז דאס רומענישע פאלק איז נישט אנטיסעמיטיש. עס זענען כלל נישט געווען פעראיינצעלט די פאלען ווען רומענער זענען געווען זעהר פריינדליך לגבי זייערע יודישע שכנים, בעת עס זענען אויסגעבראכען אנטי־יודישע אנגרוהען נאך דעם, ווי פראפ. קוזא איז ווידער געוועהלט געווארען אין פארלאמענט, מינ. וואידא־וואיעוואר, גלויבט, אז די ליבעראלען האבען שטארק צוגעהאלפען קוזא׳ן צו זיין וואהל־נצחון.

איך האב איצט אנגענומען, ערקלערט דער אינערן־מיניסטער, ענערגישע שריט, אז די אנטיסעמיטישע ארויסטריטען זאלען זיך מעהר נישט איבערחזר׳ן. איך האב פעראדנט תיכף צו ארעסטירען יעדערען, וואס פיהרט אנ׳אפענע אנטיסעמיטישע פראפאגאנדע, אין פאלען, ווען עס וועט זיך ארויסווייזען נויטיג, דארף מען זיך בענוצען מיט מיליטערישע קראפט.

אויף דער פראגע פון יט"א־פארשטעהער צי די רעגירונג איז גרייט אויסצוצאהלען ענטשעדיגונג די יודען, וואס האבען געליטען פון די אנטיסעמיטישע אינטערווענציאנען ארבעטען און רויבעריען, און די־ייזער מייסטען גרעסטען שטעט באראש, וואסא און סרטשאווא, האט דער אינערן־מיניסטער געענטפערט:

די רעגירונג וועט אויסצאהלען אלע היזקות תיכף נאך דעם, ווי עס וועט פערענדיגט ווערען די אויספארשונג. די יודען אין באראש וועלען בעקומען הילף פון רעגירונגס־פאנדען, פונקט ווי עס האבען דאס בעקומען די קלויזענבורגער יודען נאך די אנטיסעמיטישע סטודענטען־עקסצעסען מיט עטליכע יאהר צוריק.

מינ. וואידא־וואיעוואר פערענדיגט דאס געשפרעך מיט דער ערקלערונג, אז די אנטיסעמיטישע בעוועגונג וואקסט תמיד שארף אין רומעניען העמאלט ווען דאס לאנד ליידט פון אנ׳עקאנאמישען קריזיס, איצט איז עס אויך דער פאל, דער אינערן־מיניסטער מאכט דעריבער די אנרעגונג, אז די יודען אין אויס לאנד זאלען שטיצען קרעדיטען פאר רומעניען, העלפענדיג, אזוי ארום צו פערשטארקען די זיכערקייט פון רומענישען יודענטום.

רעדע פון ה׳ בן־גוריון און ענטפער פון דר. שילס

אויף אימפעריאלע בריטישע ארבייטער־קאנפערענץ

לאנדאן, (יט"א). דא איז איצט פערענדיגט געווארען די בריטישע אימפעריאלע ארבייטער־קאנפערענץ, אין וועלכער עס האבען זיך בעטייליגט פארשטעהער פון די בריטישע אינזלען, דאמיניעס, מאנדאט און פראטעקטאראט־לענדער. די א"י־ארבייטערשאפט איז געווען רעפרעזענטירט דורך ה׳ בן־גוריון, ה׳ דוב האז און פרל. גאלדע מאירסאן.

ה׳ בן־גוריון האט אויף דער קאנפערענץ געהאלטען א רעדע וועגען דעם א"י־פראבלעם, אין וועלכער ער האט ערקלערט צוו. אנד.:

עס איז זעלבסטפערשטענדליך, אז דאס הויפט־פראבלעם פון דער יודישער נאציאנאלער היים איז אימיגראציע, אויב די יודישע היים דארף ווידער נעבויט ווערען קען מען זיך נישט אפשטעלען אויף די 170000 יודען וואס וואוינען איצט אין ארץ־ישראל. עס מוזען אריינשטראמען נייע אימיגראנטען פון אויסלאנד. יודישע אימיגראציע קיין ארץ־ישראל אונטערשיידעט זיך בעדייטענד פון דער אימיגראציע אין אנדערע לענדער, עס שטייגען דורך אהער די הכי נסוה פון דער רעגירונג און דער אלנעמיינער וואוילשטאנד פון לאנד. עס הויבט זיך א האנק דער ראַזיגער אימיגראציע וואָער לעבענס־ניווא פון דער גאנצער בעפעלקערונג, איין ביישפיל: א"י איז קינסטליך אפגעטיילט געווארען פון עבר־הירדן, איצט גיט אויס די רעגירונג אויף אראבישע ערציהונג (די יודישע ערציהונג ווערט כמעט אויסשליסליך אויסגעהאלטען דורך די יודען אליין). אין א"י אויף יעדער קאפ פון דער בעפעלקערונג אנ׳ערך דריי מאל מעהר, ווי אין עבר־הירדן. די רעגירונגס־הוצאות אויף געזונדהייטס־וועזען אין א"י זענען פינף מאל גרעסער ווי אין עבר־הירדן, (אויך פאר׳ן יודישען געזונד־וועזען זארגען די יודען גופא). נאך די אויגוסט־געשעהענישען איז אונז געלונגען איינצושטעלען שלום צווישען ביידע ראסען. די בעציהונגען זענען געווארען וואס ווייטער אלץ בעסערע. די עקאנאמישע לאגע האט זיך אויך שנעל פערבעסערט. די אפשטעלונג פון דער אימיגראציע האט געשאפען א לאגע פון אונזיכערקייט אין לאנד. געשטארקט יענע עלעמענטען, וואס ציהען זייער יניקה פון ראסען־קאנפליקטען און גורם געווען לרעה פון דער עקאנאמישער ענטוויקלונג. אין רעזולטאט זענען פערשידענע אונטערנעהמונגען אפגעלעגט געווארען און עס איז מעגליך ארבייטסלאזיגקייט, וואס איז פאר אונז דאס פיינליכסטע, איז דער פאקט, דאס די יודישע אימיגראציע איז אפגעשטעלט געווארען דווקא דורך אנ׳ארבייטער רעגירונג, ברענגענדיג אזוי ארום שאדען קודם כל די ארגאניזירטע ארבייטער, מיר האבען שטענדיג מעהר ווי אין אלע ענגלישע פארטייען געגלויבט אין דער לייבאר־פארטיי, און מעהר ווי אין אלע רעגירונגען — א לייבאר־רעגירונג. נאטירליך קען אויך די לייבאר־רעגירונג בעגעהען טעות׳ן, די פאלעסטינער ארבייטער ווינשען זיך אבער, אז דער טעות זאל דאס שנעלער אויסגעבעסערט ווערען, דער מאנדאט און די יודישע נאציאנאל־היים האבען נישט קיין זין אהן אנ׳איבערגעריסענער און כסדר שטייגענדער יודישער אימיגראציע קיין א"י און ראהמען פון דער אויפנאהמס־פעהיגקייט פון לאנד וועלכע שטיינט א דאנק יודישען אונטערנעהמונגס־גייסט און יודישער ארבייט.

נאך ה׳ בן־גוריון האבען נאך גערעדט פרל. גאלדע מאירסאן און ה׳ דוב האז.

דאן האט גענומען דאס ווארט דער אונטער־שטאטס־סעקרעטאר פאר קאלאניען־ענינים הר. שילס. ווענענם רעדע האט געווארפט פערשטאנען ווערען אלס ענטפער אויף די בעשולדיגונגען פון ה׳ בן־גוריון. דר. שילס האט נערעדט מיט א מעסיגער פערביטערונג און כעס, ער ערקלערט צוו. אנד.:

עס עקזיסטירט נישט קיין שום ספקות אין דער פראגע פון ווידעראויפבוי פון א יודישער נאציאנאלער היים אין א"י, די אזוי גרויסע אפשטעלונג פון דער אימיגראציע איז שטארק איבערגעטריבען. די איז בלויז צייטווייליג אפגעהאלטען געווארען. עס וועט אנקומען דער סימפסאן־בעריכט. מען דארף האבען מעהר צוטרוי צו דער לייבאר־רעגירונג. הר. שילס בעקלאגט זיך אויף די יודישע אנגריפען געגען די בריטישע בעאמטע אין א"י און געגען דער לייבאר־רעגירונג. די יודען שאצען נישט ווי געהעריג אפ די פאזיטיווע דערגרייכונגען פון דער רעגירונג און פון די פאלעסטינא בעאמטע דאס וועלט־רעגנטום רעכענט זיך נישט מיט די שווערינקייטען, מיט וועלכע די רעגירונג טרעפט זיך אן, לסוף האט הר. שילס אונטערשטראכען די נויטווענדיגקייט אז יודען און אראבער אין א"י זאלען קומען צו א פעסטער שטענדיגונג.

ווי א שטאט פון רוסלאנד זעהט איצט אויס

די שטאט פון דרויסען און פון אינעווייניג. — א געוועזענע האנדעלס־שטאט ווערט פערוואנדעלט אין אנ׳ארבייטס־שטאט. — מען זאגט זיך אפ פון עולם־הבא צוליב עולם־הזה. — קראמען אהן קרעמער און „נעפ" אהן נעפלייט. —

קראמען אהן קרעמער

קראמען — כאטש נאר קיין ערך נישט וויפיעל ווי פריהער — זענען נאך איצט אויך פערהאן, אבער אהן קרעמער; דאס זענען קאאפעראטיווע און מלוכה־קראמען, וואס זייער צוועק איז נישט האנדעל און פראפיטען, נאר די בעזארגונג פון געברויכער מיט פראדוקטען, אויב נאר ס׳איז פערהאן מיט וואס צו בעזארגען.

איצט גראד איז אין פרט פון בעזארגונג ענגליך און געוועזענע קרעמער קלייבען נחת.

איך שטעה נעבען א קאאפעראטיווער קראם און לייען די פערשידענע אויפשריפטען וואס ס׳זענען ארויסגעשטעלט אין דעם גרויסען שויפענסטער, נעבען מיר שטעהען צוויי יודען, מיט אונטערגעשוירענע בערדלעך און אפגעטראגענע מאנטלען, און מיט שטעקעלעך אין די הענט, נאך זייערע שמועס בין איך מיר משער א׳ דאס זענען געווען קרעמער, איצט — „פערברויכער" פון זייערע שטובי־אכען, וואס זיי פערקויפען ביסלעכווייז אויס, „אמעריקאנצעס" — געשטיצטע פון אמעריקאנער קרובים, אדער „אינזשעניענצעס". — ביי קינדער אויף קעסט. זיי לייענען אויך — און רוקא אויפ׳ן קול — די אויפשריפטען און פענסטער און וויצלען זיך בייזיג:

„כדי בעסער צו בערינגען דעם געברויכער איז דער מאגאזין איבערגענאנגען אויף א דורכגאויסיגער וואך". נו, וואס זאגסטו דערצו, מאיר? און קראם איז פוסט ווי אין א קלויסטער, און זיי זענען אריבער אויף א דורכגאויסנער וואך! מען זאגט, הייסט עס, שוין נעבען מיר און וואך, פערקויפען בלאטות אויף נאך טאשקעס, מע, כע!

— און ווי געפעלט דיר אט יענער פלאקאט: „אלע אנגעשטעלטע פון מאגאזין האבען זיך ערקלערט פאר „אודארניקעס" (פלייס־ארבייטער). כע, כע־כע! מען קען שטארבען פון געלעכטער, בנאמנות! ביי וואס וועלען זיי זיך פלייסען, וואלט איך א בעלן געווען צו וויסען, כי־כי־כי!...

— דאס שענסטע איז אין דער שיך־קראם פון „צעראבקאפ" (צענטראלער ארבייטער־קאאפעראטיוו) שיך איז אפילו קיין איין פאר נישטא, און אויפ׳ן טיר העננט א צעטעל: „צוליב דעם ריסקאנט פון כחודרה איז דער געשעפט געשלאסען". א ריסקאנט פון ליידיגע שיך־קעסטלעך סיידען. הע, הע, הע!...

— ביי אונז איז אזוי נישט געווען, האַ שלמה־אייזיק?

אין דער פראגע האט זיך געהערט א׳ פערדרום און א בענקעניש נאך אמאליגע יאהרען, א׳ א הנאה, וואס ביי „זיי" געהט „אלץ קאפויר".

— ביי אונז־אונז! — האט געצויגען דער צווייטער אלטער. — זאל מען אונז איצט אפגעבען די קראמען. איין יאהר נאר לאזען האנדלען, אויף אנ׳אמת האנדלען, וועסטו זעהען וואס סיוועט זיין!... די פאליצעס וואלטען זיך געבראכען פון סחורה ווי אמאל, זאג איך דיר!...

און ביידע האבען טרויעריג־טרויעריג אפגעזיפצט, ווי זיי וואלטען זאגען: וואס קומט ארויס פון די טייג, אז ס׳איז נישט מעהר ווי פוסטע חלומות.

מען וועט די קראמען נישט געבען, אפילו אויף ווי זענען צייטווייליג ליידיג, און אפילו נישט „אויף איין יאהר"...

נעפ אהן נעפלייט

דער פייער, וואס איז געריכטעט געווען געגען קולאק און דארף, האט פערבייגעהענדיג זיך בייגענדיג איבער אויך פערכאפט דעם נעפמאן אין שטאט און שטעטעל.

אין פערלויף פון צוויי־דריי חדשים איז דער נעפמאן — פון דעם גרעסטען ביז דעם קלענסטען — אויסגעריסען געווארען מיט׳ן ווארצעל.

און וויפיל עס זאל איצט נישט אויפגעטריטען ווערען אז די אויסראטונג פון נעפמאן און שטאט איז געווען א טעות פון די לינקע „קניימשער" — די אויסגעווארצעלטע נעפלייט וועלען שוין צוריק נישט אויפלעבען. נייניצ פראצענט פון זיי זענען אזוי ארומגעטרייבערט געווארען, אז זיי האבען נישט קיין כח אויפצושטעלען זיך אויף די פיס, און צען פראצענט וואס האבען נאך אפשר פערבארגענע רעשטלעך „קאפיטאל" האבען מורא אויפצוהויבען דעם קאפ: זיי גלויבען מעהר נישט, אז ס׳איז „ערנסט און אויף לאנג".

דער „נעפ" איז נישט פערניכטעט: שטארק זענען ווירען אפען, פויערים פערקויפען און דער שטאטישער געברויכער קויפט פראדוקטען, א געוויסער פריוואטער סחורה־האנדעל איז נאך פערהאן, אבער

(ענדע שלוס 7־טען זייט)

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

דאנערשטאג 31 ו' אב תר"ץ

יולי
זון־אויפגאנג 3.48
זון־אונטערגאנג 7.35

באנקראטען און פראלאנגאציעס

טעגליכע כראניק פון האנדעלס־געריכט

אין פעברואר האט די „האנדעלס־אינדוסטריע געזעלשאפט רייכמאן און קאמפ. (ציגעלגאס 36) זיך געווענדעט אין געריכט וועגען ערקלערען זיך פאר באנקראט. די געזעלשאפט איז געווען מיט א בעגרע־ניצטער האפטונג, מיט א גרונד־קאפיטאל פון 50 טויזענד זל. און דער פערוואלטונג זענען געווען סטא־ניסלאוו רייכמאן, סאמועל און מארקוס ראזענבלאט.

דאס געריכט האט די פירמע ערקלערט פאר באנקראט פון 10 פעברואר און האט בעשטימט אלס ריכטער־קאמיסאר דעם האנדעלס־ריכטער ל. ראזענבאום. דעם 30. יוני האט א פערזאמלונג פון די קרעדיטארען, וועלכע האבען רעפרעזענטירט 250 טויזענד זל. חובות בעשלאסען אויסצווועהלען נייע סינדיקען, און ליקווידירען די אונטערנעהמונג. אלס ענטגילטיגע סינדיקען זענען בעשטימט געווארען די פריהערדיגע און זיי איז איבערגעגעבען געווארען צו ליקווידירען די אונטערנעהמונג.

דאס געריכט האט דעם בעשלוס בעשטעטיגט.

ס'איז אינטערעסאנט אז ס'איז א זעלטענער פאל, אפילו אין דער היינטיגער שווערער צייט, ווען אן אונטערנעהמונג ווערט ליקווידירט.

* * *

אין מערץ האט די פירמע „קארול ניפפע" (וסכאדניא 59) זיך געווענדעט וועגען א פראלאנגא־ציע פון די צאהלונגען. די פירמע עקזיסטירט זייט 1911 י. און ארבייט אויס וואלענע סחורות. פער־מאגט אן אייגענע שפינעריי און וועבעריי. איהר בילאנס האט זיך געשלאסען מיט דער סומע פון 950 טויזענד זל. דאס געריכט האט איהר ערטיילט א פראלאנגאציע ביז 10 אויגוסט ה. י. אצט האט זיך די פירמע געווענדעט וועגען אנהויבען אויסגלייך־אונטערהאנדלונגען. די פירמע שלאגט פאר צו בעצאהלען 75 פראצ. פון די חובות אין 3 ראטעס: 25 פראצ. אין 10 חדשים, 25 פראצ. 7 חדשים שפעטער און די רעשט צום סוף פון די 2 יאהר. דאס געריכט האט ערלויבט אנצוהויבען די אויסגלייך־אונטערהאנדלונגען

קהלה פראטעסטירט געגען דעם מאגיסטראט־פלאן

אדורכצושניידען דעם יודישען בית־עולם מיט א גאס

אינ'ם רעגולאציע פלאן וואס דער מאגיסטראט האט ארויסגעלאזט פאר דער בעפעלקערונג, כדי מיט איהם זיך צו בעקענען און עווענטועל אנצו־געבען רעקורסען איז צוו. אנד. פארויסגעזעהן אז דורכ'ן יודישען בית עולם אויף באלושינער אל. אדורכצופיהרט ווערען א גאס און אזוי אז דער בית עולם צושפאלטען ווערען אויף צוויי חלקים.

די פערוואלטונג פון דער יודישער קהלה האט עס בעמערקט ערשט אין די לעצטע טעג און האט דעריבער באלד איינגעגעבען א רעקורס צום מא־גיסטראט. אינ'ם רעקורס שרייבט די קהלה אז דאס בעדייט א פראפאנאציע פונ'ם בית עולם און די אדורכפיהרען א גאס דורך דעם בית עולם וואלט יודישע בעפעלקערונג פון לאדז וואלט עס בעטראכט פאר א פערלעצונג פון די פרימיטיווסטע געפיהלען בנוגע די טויטע.

דער פאל וואלט ארויסגערופען פראטעסטען נישט נאר ביי דער יודישער בעפעלקערונג פון לאדז נאר אויך ביי אלע יודען פון גאנץ פוילען און אלע קהלות אין פוילען וואלטען זיך פאראייניגט אינ'ם פראטעסט פונ'ם אונגעהערטען ביזיון המת וואס דער מאגיסטראט וואלט בעגאנגען.

די קהלה בעט דעריבער ענדערען דעם פלאן אזוי אז דער בית עולם זאל נישט פראפאנירט ווערען.

געהיימניספולער פלאנטער אויף נייע ציגעל־גאס 31

דערשאסען צופעליג אדער מיט א כונה?

ראדאסטא: ארום 7 א זייגער אין אווענד איז אין 4־טען קאמיסאריאט אויף נאראטאוויטשא גאס געקומען דער 45־יעהריגער א־נאלד בושעושינסקי און אפ־געגעבען דעם דיושורנדען פשאדאוניק א רעוואלווער האט ער ערקלערט:

— אט מיט דעם רעוואלווער האב איך ערשט מיט 10 מינוט פריהער דערשאסען מיין פריינד יאן זדושעכאווסקי פון נאווא־צעגעלניאנא 31. ש

אויף'ן אנגעגעבענעם אדרעס זענען באלד אוועק עטליכע פאליציאנטען, וועלכע האבען ווירקליך געטראפען זדושעכאווסקין אין א קאלושע בלוט אהן בעוואוסטזיין, מיט א דורכגעשאסענער ברוסט.

ס'איז באלד אלארמירט געווארען די פאגאטאוויע און דער דאקטאר האט פעסטגעשטעלט, אז זדושעכאווסקי איז געטראפען געווארען פון א קויל אין ברוסט און זיין צושטאנד איז א האפענונגסלאזער. ער איז אפגעפיהרט געווארען אין שפיטאל פון דער קראנקען־קאסע.

בעת דער ערשטער אויספארשונג האט דער מערדער בושעושינסקי ערקלערט, אז ער איז א שלאסער־מייסטער אין דער פאבריק פון די געבר. פינטשעווסקי. ווען ער איז געקומען אהיים פון דער ארבייט האט איהם זיין שכן זדושעכאווסקי פערבעטען אויף א גלעזעל בראנפען, דארט האט בושעושינסקי ארויסגענומען זיין רעוואלווער און זיך געשפילט מיט איהם. פלוצלונג האט דער רעוואל־ווער אויסגעשאסען און געטראפען זדושעכאווסקין אין ברוסט.

ראדענען די פרוי פון דערשאסענעם זדושעכאוו־סקי האט ערקלערט, אז בושעושינסקי איז אריינ־געקומען צו איהר מאן אהן שום איינלאדונג, זיי האבען אמת געטרונקען צו איינציגע גלעזלעך בראנ־פען, אבער פלוצלונג האט בושעושינסקי ארויסגענו־מען פון טאש א רעוואלווער און גלייך אויסגעשאסען אין איהר מאן.

דער פערשאסענער זדושעכאווסקי האט נישט נאך געקענט אויסגעפארשט ווערען, ווייל ער איז נישט ביים בעוואוסטזיין. בושעושינסקי איז ארעסטירט געווא־רען און די פאליציי בעמיהט זיך אויפצוקלערען דעם געהיימניספולען פאל.

געוואלט זיך צואייגענען א פרעמד קינד

1 (א) אין 1928 י. האט זיך אין דער קאטוילישער פא־ראפ'יע אין בושעושין געמאלדען סטעפאן קאזלאווסקי און ערקלערט, אז זיין פרוי סטאניסלאווא האט געבוי־רען א קינד, דער בעאמטער האט צוגעפעסטגעשטעלט אויף דעם סמך אנאקט און עטליכע טעג ארום איז אין פאליציי געקומען א מעלדונג פון קאזלאווסקי'ס פרוי און האט ערקלערט אז דאס, וואס קאזלאווסקי האט אנגע־מאלדען אלס זיינס, איז גאר א קינד פון מאריא סטאנ־טשיק. ס'איז פערפיהרט געווארען אן אויספארשונג, וועל־כע האט פעסטגעשטעלט פאלגענדעס:

סטאניסלאווא קאזלאווסקא האט ווירקליך געבוירען א קינד, וועלכעס איז אבער באלד געשטארבען. קאזלאוו־סקא האט וועגען דעם ניט דערציילט איהר מאן, זי איז אוועק צו דער סטאנטשיק און איהר פארגעשלאגען צוצו־נעהמען ביי איהר סטאנטשיק'ס קינד און האלטען איהם פאר אן אייגענעם. אויף אזא אופן האט סטאניסלאווא קאזלאווסקא געוואלט פערהיטען איהר מאן פון פער־דרוס. סטאנטשיק איז דערויף מסכים געווען בפרט, ווען איהר אלס מעדעל איז צו ערציהען איהר קינד גע־ווען שווער און נישט בעקוועם. קאזלאווסקי האט ווע־גען דעם אלעם נישט געוואוסט און א פאר חדשים ארום נאכ'ן געבורט, איז קאזלאווסקי'ס פרוי געשטארבען.

צוליב דער דער דאזיגער אנמעלדונג איז געגען קאזלאווסקי'ן פערפיהרט געווארען א פראצעס און נעכ־טען איז ער פארגעקומען אין היגען קרייז־געריכט.

קאזלאווסקי האט בעקומען א חודש ארעסט.

ארעסטירט פאר פערבאטענע אפעראציעס

(א) אין דאה"ם בעלכאטאוו־קאמאשטש איז פארגע־לונג געשטארבען די 20־יעהריגע עלזא בערגער. די פא־ליציאישע אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט, אז די איז געשטארבען אין רעזולטאט פון א נישט־דערלויבטע אפעראציע פון דער אפעראציע האט זי בעקומען א בלוט־פערגיפטונג און געשטארבען. די אפעראציע האט אויסגעפיהרט די אקושערקע איזאבעלא באבאנסקא פון בעלכאטאוו.

דעמזעלבען טאג איז אין בעלכאטאוו געשטארבען פון אן אקושער'ע־אפעראציע די 19־יעהריגע חנה לעווקאוויטש. אויך דא האט די פאליציי פעסטגעשטעלט, אז די אפעראציע האט דורכגעפיהרט די זעלבע אקושערקע. באבאנסקא איז ארעסטירט.

קעניג פון די ציגיינער

ווערט געוועהלט אויף א צוזאמענפאהר נעבען לאדז

אין כאיני האט זיך אנגעהויבען א צוזאמענ־פאהר פון ציגיינער־וואיטען, וועלכער ווערט געפירט אונטער'ן פארזיץ פון מאטוועי קוויעק פון מאדריד. דער צוזאמענפאהר דארף ענטגילטיג אויסקלייבען א קעניג פון די פוילישע ציגיינער

פרעטענדענט אויף דער קעניגליכער קרוין מי־כאל דער 2., וואוינט אין האטעל איירא־פעיסקי אויף פיעטריקאווער גאס. זיין קאנקורענט באזילי לען מארימאנט האט אויפגעשלאגען זיין אייגען געצעלט. ביז איצט זענען צום צוזאמענפאהר גע־קומען 400 וואיטען ד. ה. א העלפט פון די שטום־בערעכטיגטע. אלס גאסט איז געקומען מיט א גרוי־סען טאבאר דער פראנצויזישער וואיט לאנק בום־בולעטשו, וועלכער האט די אויפגאבע אפצוהיטען די ארדנונג.

מיכאל דער 2. און באזילי האבען פעראָרדענט נישט צו טרינקען קיין אלקאהאל בעת'ן צוזאמענ־פאהר. די נישט־געהארכזאמע וועלען בעשטראפט ווערען מיט שמיץ. נעכטען האבען שוין 4 וואיטען קומען שמיץ

יודיש טעאטער אין פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20

אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאן.

איינציגע גאסטראלען

פון דעם וועלט־בעריהמטען און בעליבטען פאלקס־ארטיסט

א. סאמבערג

וויכטיג נייעס! גראנדיעזע פארשטעלונג! וויכטיג נייעס!

פרעמיערע! צום ערשטען מאל אין לאדז

א. סאמבערג אין דער טיטעלראלע. און שפאנענדער פיעסע

שבת, דעם 2־טען אויגוסט, 4 א זייגער נאכמיטאג און 9 א זייגער אווענד

זונטאג, דעם 3־טען, מאנטאג, דעם 4־טען, דינסטאג, דעם 5־טען, 9 אווענד

דער פערשאלטענער

אין 3 אקטען פון סאפיא ביעלאיא. יודיש ס. י. רעזשי א. סאמבערג.

דער פערשאלטענער — א. סאמבערג.

II.

א. סאמבערג'ס שיילאק (הויפט־סצענעס)

וועלט־טריומף

פון שעקספיר. יודיש ישראל שטערן און ראסאווסקי. לויט רעזשי און אינסצע־ניזאציע פון ד"ר וויכערט. מוזיק ה. קאן. א. סאמבערג אלס שיילאק.

פרייזען פון 50 גר. ביז 2 זל.

ס'נעמען אנטייל פרויען: בעזמאן, דיכטענבערג, ליפיאווסקא, נערה, פערלמאן. מענער: אריעל, באלבירסקי, האמבורגער, הערשקאוויטש, גייהוי, ראקאה, דירוג. ל. זערמאן. בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון פילהארם.

מיליטערישע רעגיסטראציע פון די געבוירענע אין 1912 י.

די טעג וועט ווערען ארויסגעגעבען א פער־ארדנונג וועגען א מיליטערישער רעגיסטראציע פון אלע פערזאנען, וואס זענען געבוירען געווארען אין יאהר 1912. די דאזיגע רעגיסטראציע וועט זיך אנהויבען דעם 1 סעפטעמבער און זי נעהמט ארום דאס גאנצע לאנד. די דאזיגע רעגיסטראציע ווערט געפיהרט דורך דער מיליטערישער אבטיילונג פון מאגיסטראט. די וועלכע וואוינען אין אויסלאנד, מוזען זיך צושטעלען צום געהעריגען קאנסולאט און דארט בעקומען א בעשייניגונג, אז זיי האבען זיך צוגעשטעלט צו דער רעגיסטראציע.

אויסלענדער, וועלכע קענען בעווייזען זייער אויסלענדישע מלוכה־אנגעהעריגקייט דארפען זיך נישט שטעלען צו דער רעגיסטראציע.

נאך דער רעגיסטראציע מוז יעדע פערזאן, וועלכע איז אריינגעטראגען געווארען אין די רשימות, מעלדען זיך ביי יעדען פאל פון טוישען זייער וואוינ־ארט. ביים שטעלען זיך צו דער רעגיסטראציע דארף מען פארשטעלען דאקומענטען, וואס שטעלען פעסט די פערזענליכע אידענטישקייט ווי אויך די עלטער פון דעם רעגיסטרירטען.

פאר נישט צושטעלען זיך צו דער רעגיסט־ראציע וועט מען בעשטראפט ווערען.

מיליטערישע הנחות פאר די שילער פון דער לופט־שולע אין פאריז

(2) דאס קריגס־מיניסטעריום האט אנערקענט די הויכשול פאר לופט־פליהעריי אין פאריז פאר א העכערע לעהר־אנשטאלט. די יוגנטלייט אין פא־באר־פלטער וואס לערנען אין דער שולע וועלען דעריבער פון איצט אן גענייסען פון אלע הנחות פון „אדראטשעניעס" פון מיליטער־דינסט.

„אין טורמע שלאגט מען!"

אינצידענט בעת א קאמוניסטישען פראצעס אין קרייז־געריכט

(2) אין יאנואר איז פאר דער פאבריק פון „דזשענטעלמאן" אויף קאנסטאנטינער גאס ארעסטירט געווארען רחל פעכמאן וועלכע איז בעשולדיגט געווארען אין פערטיילען קאמוניסטישע אויפרופען. נעכטען איז איהר פראצעס פארגעקומען אין קרייז־געריכט. פעכמאן האט זיך נישט מודה געווען. הגם ס'זענען געווען עדות, וועלכע האבען בעשטע־טיגט, אז פעכמאן געהערט צו דער קאמוניסטישער יוגענד, האט איהר דאס געריכט בעפרייט צוליב מאנגעל אין בעווייזען פון איהר שולד.

ווען זי האט אויסגעהערט דעם אורטייל האט זי זיך פלוצלינג אויפגעהויבען פון ארט און אויס־געשריגען: „חברים, אין טורמע שלאגט מען!".

דער פארזיצער, דער ריכטער ווילעצקי האט פעראָרדענט זי צו ארעסטירען און אפפיהרען אין טורמע.

אפטייקען

די היינטיגע נאכט־דיזשורען

(2) וואיטשיצקי (גאפיורקאווסקי 27), דאני־לעצקי (פיעטריקאווער 127), אילניצקי און צימער (וואלטשאנסקא 37), לייבוועבער (פרייהייטס פלאץ 2) פערטמאן (מלינארסקא 1), קאהאנע (אלעקסאנ־דראווסקא 80).

געווארפען א מעסער

(א) נעכטען אויף אלעקסאנדריסקא 22 אין ויער האבען זיך צוויי מענשען עפעס געזאמפערט, דערנוייל בעת איינער האט ארויסגענומען צו צעה־לען געלד האט דער צווייטער זיי ארויסגעריסען און זיך געלאזט לויפען. איינער פון זיי רובינשטיין, האט ארויסגעכאפט א מעסער און האט איהם גע־ווארפען אזוי שטארק, אז דער מעסער איז גע־בליבען שטעקען ביים צווייטען אהרן זאלץ אין פלייצע. זאלץ איז מיט א מעסער אין פלייצע ווי־טער בלאפען, ביז א פאליציאנט האט ביידען פערהאלטען און זיי אבגעפיהרט אין פאליציי־קא־מיסאריאט.

אופּאדלאשטשען און באנקראטען

דאס צוזאמענרופען פון א פערזאמלונג פון די קרעדיטארען און בעשטימען צייטווייליגע סינדיקען

אין משך פון דריי טעג נאכ'ן רעדהאלטען פון קוראטאר א גענויען בילאנס פון דער געפאלענער אונטערנעהמונג, שטעלט צוזאמען דער ריכטער־קאמי־סאר א רשימה פון די גלייביגע קרעדיטארען און לאדענט זיי איין אויף א פערזאמלונג דורך פער־עפענטליכע איינלאדונגען און דורך בעקאנטמאכונ־גען אין דער פרעסע.

אין נויטיגע פאלען איז דער קאמיסאר בערעכ־טיגט צוזאמענצורופען א פערזאמלונג פון די קרע־דיטארען נאך איידער דער בילאנס איז צוזאמענגע־שטעלט געווארען.

יעדער פערזאן וועלכער קומט אויף דער פער־זאמלונג אלס גלייביגער קרעדיטאר, נעהמט אויף זיך אן ערנסטע רעכטליכע פעראנטווארטליכקייט וויל קומט ארויס זיך, אז זיינע געמאלדענע פאר־דערונגען זענען געווען פיקטיווע דראהט איהם די זעלבע שטראף וואס אלע איבעריגע שותפים פון א פרייוויליגען באנקראט.

די פערזאמעלטע קרעדיטארען שטעלען צוזאמען א קאנדידאטען־ליסטע אויף צייטווייליגע סינדיקען. די פארגעשטעלטע רשימה ענטהאלט 3 מאל אזוי פיל קאנדידאטען, וויפיל מ'רעכענט צו בעשטימען סינ־דיקען. לויט דער דאזיגער ליסטע בעשטימט דער האנדעלס־טריבונאל סינדיקען.

אין פערלויף פון 24 שעה נאכ'ן בעשטימען צייטווייליגע סינדיקען הערען די קוראטארען אויף צו ערפילען זייערע פליכטען און געבען זיי איבער אלע ענינים, וואס האבען א שייכות מיט'ן רעדמאלטען אופּאדלאשטש. גלייכצייטיג ווערט די קוראטארען, אויב זיי זענען אליין, נישט קיין קרעדיטארען, בע־שטימט א געוויסע סומע אפּהענגיג פון דער גרויס פון דער געפאלענער מאסע, אלס בעפרייאונג פאר זייער ארבייט. די סומע בעשטימט דער בעטרעפענדער האנדעלס־טריבונאל און זי ווערט אויסגעצאהלט דורך די צייטווייליגע סינדיקען.

די אויפגאבען פון די בעשטימטע צייטווייליגע סינדיקען

באלד ווי די סינדיקען ווערען נאמינירט, פער־ארדנען זיי צו עפענען די חתימות און טרעטען צו צו־זאמענצושטעלען א אינווענטאר־רשימה פון געפאלע־נעם בעל־חוב'ס סעקוועסטרירטע פערמעגען. די ווערט פון די אינווענטארירטע חפצים און מכשירים מוז ווערען אפּגעשאצט. צו דער אפּשאצונג דארפען, אין נויטיגע פאל, גערופען ווערען זאכקענער. ביי דער פראצעדור מוז אומבעדינגט אנוועזענד זיין דער קא־מארניק, וועלכער בעשטעטיגט יעדעס מאל די גאנצ־קייט פון די חתימות.

דאס עפענען די חתימות און דאס צוזאמענ־שטעלען די אינווענטאר־רשימה דארף מעגליכסט אויך פארקומען אין דער אנוועזנהייט פון געפאלע־נעם בעל־חוב, אלענפאלס דארף ער הערען גערו־פען ווערען.

פונקט ווי דער קוראטאר, איז אויך דער צייט־ווייליגער סינדיק מחויב איבערצושיקען דער פּרא־קוראטור ביים קרייז־געריכט א קורצע רעלאציע וועגען צושטאנד פון אופּאדלאשטש, זיינע סיבות, אומ־שטאנדען און סמנים.

נאכ'ן עפענען די חתימות נעהמען די סעקוועס־טרירטע סחורות, געלד, וועקסלען, און אנדערע פליכטונגס־מיטלען, חפצים, מכשירים, אנגעטוענץ א.א.וו. איבער די בעשטימטע סינדיקען. מיט דער בעוואלמעכטיגונג פון ריכטער־קאמיסאר קאנען די סינ־דיקען אונטערנעהמען אקציעס אויפצומאנען די חו־בות, וועלכע ס'קומט דעם געפאלענעם בעל־חוב. דעסגלייכען זענען זיי אויך בערעכטיגט צו פערקויפען דאס אינווענטארירטע פערמעגען דורך א ליציטאציע אדער פון פרייער האנד.

דערביי מוז מען געדענקען, אז קיין פערקויפט דער סינדיק דאס אנפערטרויטע איהם פערמעגען צו ביליג, אז ער פערדינגט עס אויף נישט קיין גינסטי־גע פאר די אינטערעסען פון אופּאדלאשטש בעדינ־גונגען און עס וויזט זיך ארויס אז ער האט געהאנ־דעלט בייזוויליג, קאן ער פערמשפט ווערען צו בע־צאהלען אנ'ענטשפרעכענדע ענטשעדיגונג. די אלע איינגענומענע פון פערקויף אדער אנדערען אופן געלד־סומען ווערען לאקירט אין דער ארטיגער מלוכה קאסע אדער באנק.

מיט אלע אנקלאגען אויף דער טעטיגקייט פון די סינדיקען דארפען די פאראינטערעסירטע פארוואנ־דען זיך ווענדען צום ריכטער־קאמיסאר אדער דירעקט צום בעטרעפענדען האנדעלס־טרי־בונאל.

י. אינפעלד.

פּראצעס וועגען רויב־אנפאלען

(א) דעם דרייסיגסטען מערץ 1929 איז אין לאדז אויסגעפיהרט געווארען א באנדיטען־אנפאל אויף לעווי־קאוויטש דעם הויז־בעזיצער פון זגערזשער 42. דאן איז אויף קרוטקא 6 (אין באלוט) ארעסטירט געווארען א געוויסער מאשקאוויטש, וועלכער האט אין פאליציי־קאמיסאריאט ערקלערט, אז ער ווייסט אז דעם אנפאל אויף לעווקאוויטש'ן האבען אויסגעפיהרט וואלף טע־נענבוים, אלשער גאלאמב און מאיר שניטעל. אלע דריי זענען ארעסטירט געווארען, זיי האבען זיך אבער נישט מודה געווען און מ'האט זיי בעפרייט אויף קויציע.

אין דעצעמבער איז פארגעקומען אן אנפאל אויף דעם רעדנט ראקאשעווסקי אין זד. וואליא. ביים נאכ־יאגען די רויבער האט מען ארעסטירט שניטעל. דאן האט די לאדזער אויספארשונגס־פאליציי אנגעהויבען ווידער די אויספארשונג, וועגען דעם רויב־אנפאל אויף לעווקאוויטש'ן. ווי ס'האט זיך ארויסגעוויזען האט שני־טעל א וואטע־פאבריק אין לאדז אויף לוטאמירסקא. ער איז א פערמעגליכער מענש און האט אויף זיין גע־וויסען א רייע באנדיטען־אנפאלען. מ'האט געגען איהם פערפיהרט א פראצעס און נעכטען איז ער פארגעקומען אין היגען קרייז־געריכט.

דאס געריכט האט שניטלען בעפרייט פון דער בעשולדיגונג אין אויספיהרען דעם רויב־אנפאל אויף לעווקאוויטש'ן.

דערווייל איז שניטעל פערבליבען ארעסטירט ביז ס'וועט זיך פערענדיגען די אויספארשונג וועגען אנפאל אויף דעם זד. וואליער רעדנט.

געשלאסענע יודישע בעקערייען אין טושין

פון טושין טיילט מען אונז מיט

אין טושין האט נעכטען ארויסגערופען א מהומה דער פאקט, וואס פון 5 יודישע בעקערייען האט די מאכט נעכטען פערזיגעלט 3 און די פער־בליבענע 2 האבען אויך ווארנונגען.

אין איינער פון די פערזיגעלטע בעקערייען איז צום מאמענט, ווען די מאכט איז אנגעקומען שוין געווען פערקנעטען דאס טייג, מען האט דערויף קיין אכט נישט געלעגט און פערזיגעלט די בעקעריי מיט'ן פערווארטען טייג.

די אינהאבער פון די פערזיגעלטע בעקערייען י. וויינבלום, לייבוש מאשאוויטש און נפתלי העכט, אלע בעווייבטע מיט גרויסע פאמיליעס, זענען גע־בליבען אהן מיטלען צום לעבען. דער פרט, וואס דאס פערזיגלען איז פארגעקומען אין פאמע סעזאן אויף וועלכען טושין ווארט א גאנץ יאהר, איז די לעטניקעס פון פארעמפּיע א. ר. גל. און אויך אין א מארקטאג, האט ארויסגערופען א בעזונדערע עמפּערונג.

עס איז כדאי צו בעמערקען אז איינער פון די אינהאבער פון די פערזיגעלטע בעקערייען ה' וויינבלום איז נישט לאנג געקומען פון לאדז, און זיין בעקעריי ארויסגעפיהרט א גרונדליכען רעמאנט, געשטעלט א נייעם אויווען און אריינגעלעגט אין דער בעקעריי זיין גאנץ פערמעגען, איצט איז ער געבליבען אהן פרנסה.

היט אייך פאר טיפוס!

(מ) די סאניטאר־אפּטיילונג ביים מאגיסטראט טיילט מיט, אז לעצטענס האט זיך אין לאדז אנ־געהויבען ווידער פערשפרייטען דער בויך־טיפוס. אין צוזאמענהאנג דערמיט, ווערט רעקאמענדירט:

א) נישט צו טרינקען קיין רויה וואסער

ב) נישט צו טרינקען קיין נישט געקאכטע מילך, וויל אין מילך קענען זיך געפינען טיפוס־מיקראבען, וועלכע ווערען פערפאלען ביים קאכען.

ג) פרוכטען מוז מען ארומוואשען מיט גע־קאכטע וואסער, אדער אפּשיילען זיי.

ד) אלע לעבענסמיטעל־ארטיקלען (געבעקס, פלייש א.א.וו.) דארף מען אפּהיטען פאר פליגען, וויל פליגען טראגען פאנאנדער די טיפוס־מיק־ראבען.

ה) פליגען דארף מען פערניכטען מיט אלע מיטלען.

ו) פאר יעדען עסען דארף מען וואשען די הענט, וויל אויף די הענט קענען זיך געפינען טיפוס־מיקראבען.

ז) מ'דארף נישט בעזוכען קיין וואוינונגען, וואו ס'געפינען זיך טיפוס־קראנקע.

ח) מ'דארף זיך פערזיכערן פון בויך־טיפוס, דאס ווערט געטון דורך איינשלינגען 4 טאג נאכאנאנד צו 1 פּיל טיפוס־אימפונג. די פּילען זענען גאנץ אונשעדליך און פערהיטען פון קראנק ווערען אויף טיפוס אויף א יאהר צייט.

די פּילען קען מען קריגען אין אלע סאנ־מאר־דאזארען צו 30 גר. פאר 4 פּילען.

Dziś w Radjo
Godz. 20.15
Trio Hawajskie

3 חדשים ארעסט פאר בעליי־דיגען א פרוי

(2) אין מערץ איז צום צעגעלניע־אינהאבער גראטשיק געקומען זיין ארבייטערין מאריא קוריאק און געמאנט איהר חוב פאר ארבייט. גראטשיק האט בעליידיגט די פרוי און פאר איהר האט זיך אנגענומען איהר מאן. ס'איז ענטשטאנען א קריגע־ריי און גראטשיק האט אויסגעשאסען און פער־וואונדעט קוריאקען. נעכטען איז אין היגען קרייז־געריכט פארגעקומען דער פראצעס. גראטשיק האט זיך פערענטפערט, אז ער האט געשאסען דעם ער־שטען מאל אין דער לופט און האט אזוי געהאנ־דעלט, כדי זיך צו פערטיידיגען.

בעת'ן פראצעס איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז קוריאק איז שוין געווען פערמשפט פאר גנבה און פאר פערשפרייטען פאלש געלד.

דאס געריכט האט גראטשיק'ן פערמשפט אויף 3 חדשים ארעסט און פערעכענט איהם דעם חודש פּרעווענטיוו־ארעסט.

איבערגעפאהרען א קינד

(2) נעכטען ארום 1 בייטאג האט א וואגען איבערגעפאהרען א 9 יאהריג קינד, בעת דער 9 יאהריגער ווינצענטי קריגער (קאנסטאנטינער 131) איז אריבערגעגאנגען די גאס איז אויף איהם אנ־געלאפען דער וואגען, ביים קינד איז צובראכען געווארען די לינקע ביאדרע. דער פוהרמאן האט זיך אפילו נישט אפּגעשטעלט, האט נאך שנעלער אנגעטריבען די פערד און ענטלאפען. קיינער פון די פערבייגעהער האט איהם נישט געקענט פער־האלטען. דאס קינד האט מען אין א שווערען צו־שטאנד אפּגעפיהרט אין אנא מאריא שפּיטאל.

די היינטיגע פארשטעלונג פון די „ווילנער"

צום וויפילטען מאל ווערט שוין אויפגעפיהרט „קדוש השם" דורך די „ווילנער"? שווער צו זאגען. די דאזיגע פיעסע געהט כמעט נישט אראפּ פון די סצענע ביי די „ווילנער" און עס איז זיך אויך נישטא וואס צו חדוש'ן, קדוש השם האט יודען אזוי טייער אפּגעקאסט, די דאזיגע צוויי ווערטער זענען מיט אזוי פיל בלוט אויסגעקריצט געווארען אין אונזער געשיכטע, אז יעדער וויל די טראגישע איבערלעבונגען אליין דורכפיהלען, כאטש אלס צו־שויער אין טעאטער.

די פיעסע וואלט אבער נישט אזוי געווירקט אויף דעם עולם, ווען נישט אונזערע „ווילנער" טעאטער־קינסטלער. דער בעליבטער ארטיסט ווייס־ליך האט מיט זיין שפּילען מחיה מתים געווען דאס לעגענדארע שניידעריל און איהם אויפגעשטעלט א לעבעדיגען אויף דער סצענע. מרים ארלעסקא — די פיינפיהלענדע ארטיסטקע, האט אין דער פיעסע בעגעבענאונז די יודישע מארטירער־פרוי און קא־מיען, מאנסראף און די איבריגע — יעדער ארטיסט שמידט מיט זיין שפּילען צו דעם צושויער צו די טראגישע סצענעס פון „קדוש השם". אין דעם שטעקט דער ערפאלג פון דער דראמע און צוליב דעם וועט היינט דער לאדזער יודישער עולם פול מאכען די זאלען פון שטאטישען טעאטער.

—:=:—

ער דארף א באק־אויווען...

(איינדריקען פון א בעזוך אין „העלענובעק").

נישט „ביינאכט איז'ן אלטען מא"ק" ווי עס שפּי־לען די „גילגער", נאר אנדערפריה איז'ן אלטען מא"ק איז דאס געווען.

געה איך מיר אזוי הייגטיגען זונטאג אין דערפריה איז'ן אלטען מא"ק, ווי עס שווימעלט און גריבעלט פון מענשען און נישט ווייסענדיג פון וואנען און וואו איז מיר אויסגעוואקסען מיין אלטער גוטער בעקאנטער דער יונגער־גרייז־גראהער ר' מרדכי.

— גוט מארגען,

— גוט מארגען, גוט יאהר

— ווי אזוי קומט איהר אצינד אהער ר' מרדכ'ד און וואס טוט איהר דא?

— איך זוך א — באק־אויווען...

— צו וואס טויג אייך א באק־אויווען? — שיס איך אויס מיט א געלעכטער.

— איהר קאנט אייך לאכען, וויפיל איהר ווילט — ענטפערט ער מיר מיט א ערנסטען טאן — ביי מיר איז דאס גאר קיין געלעכטער נישט. ס'איז אט אזוי ווי איהר הערט, איך מוז האבען א באק־אויווען, איהר הערט? אהן א באקאויווען קאן איך נישט אויס־קומען, ווען איך וואלט געהאט א באק־אויווען, וואלט ביי מיר אין דערהיים גאר אנאנדער לעבען געווען. איהר האט קיין בעגריף נישט ווי נויטיג איך דארף א באקאויווען. איהר מיינט אודאי, ביי איער קליין מש־פּחהלע, אז עס קומט דער פרייטאג־פרימארגען שיקט איהר א'ניס די דינסט צום בעקער נאך עטליכע זעמל און איהר זענט שוין אין ארדנונג און עס ליגט אייך אפילו נישט אין דער לינקער פּאה קיין באק־אויווען, אבער איך, איז אט אזוי ווי איהר זעהט, מוז איך שיקען יעדען טאג צום בעקער א פוהר מיט צוויי פערד, איהר הערט, איך מוז לאזען איינשפּאנען די פערד און שי־קען צום בעקער נאך געבעקס.

איך האב איהם געוואלט נעמען פרעגען, היתכן ווי אזוי קאן דאס זיין, ווער האט דאס אזא הויף־געזינד, אז כדי צו ברענגען זעמעל אויף פרישטיק, זאל מען דארפען שיקען צום בעקער א וואגען איינגעשפּאנט פון צוויי פערד? אזעלכע גוזמאות האב איך נאך נישט געהערט.

האט ער מיר אבער גאר נישט געלאזט קומען צום ווארט און האט ווייטער גערעדט דאס זייניגע.

איך מוז האבען — זאגט ער — א באק־אויווען, אהן א באק־אויווען וועל איך נישט אויסקומען, און איך וועל האבען א באק־אויווען, וועט מען ביי מיר אין דערהיים זיך גאר גאנץ אנדערש קאנען איינארדנען. ערשטענס וועט טאקע אלע טאג זיין ביי מיר פרישע געבעקס און מ'וועט נישט דארפען אויסקוקען אויפ'ן חסד פון בעקער, און צווייטענס, אז מ'באקט ביי זיך אין שטוב, קאן מען אויך די זעמעל־טייג איינגיסען אביסעל מילך און דאס געבעקס קריגט א פיינערען טעם אדער מ'קאן אמאל אויסבאקען אביסעל טשאסט־קעס, פון וואס די קינדערלעך וועלען זיך גאר מחיה זיין און א חיות לעבען, האט באק־אויווען נאך די מעלה, וואס אויף שבת, קאן מען אריינשטעלען א טשא־לענט, איהר הערט? א טשאלענט!! און ווי גוט דאס וועט זיין, אז די קינדערלעך וועלען שבת קריגען צו ביסעלע טשאלענט און אין טשאלענט, קאן מען דאך אריינלעגען א מעהלע און א שטיקעל קישקע, איך קאן מיר גאר נישט משער זיין די שמחה, וואס עס וועט דאן זיין ביי מיינע קינדערלעך און דאס קאן גאר געמאכט זיין, אז איך וועל האבען — א באק־אויווען.

און כהרף־עין, אט אזוי ווי ער רעדט צו מיר, האט ער מיר א נעהם־געטאן פאר'ן האנט און האט מיך ארויפגעזעצט אויף א דראזשקע, איהר מוזט — זאגט ער — מיט מיר אפּפאהרען אביסעל צו מיר אין דערהיים... איך וועל אייך ווייזען, וואס איך פלא־נעווע אלץ צו מאכען פאר מיינע ליבע קינדערלעך...

און פאר דער גאנצער צייט, וואס מיר זענען געזעסען אויף דער דראזשקע, האט ער געהאלטען אין איין רעדען פון זיינע קינדערלעך און ווי גוט עס וועט איהם זיין, אז ער וועט האבען דעם — באק־אויווען...

ער האט מיר אזוי דעם קאפּ פערטומעלט מיט זיינע פּלענער און מיט זיין באק־אויווען, אז איך האב גאר נישט בעמערקט, וואוהין די דראזשקע פיהרט אונז, און ווי ערשט'נס בין איך געווארען, אויפגעהויבענדיג דעם קאפּ, אז מיר געפינען זיך אויפ'ן פרייען פעלד, צווישען גראז און ביימער, מיר זענען אין — „העלענובעק".

אראפּגעהענדיג פון דער דראזשקע, האבען אונז מקבל פנים געווען א מחנה (כעי'ן הרע) קינדערלעך אין עלטער פון דריי ביז אכט־יאהריגע. אלע מיט היימלישע פנימלעך, אפּגעפּרענט פון דער זון. אלע שעהן אנגעטאן, אלע מיט לייכטע זומער־לייצעלעך אויף די פיסלעך.

— נו, וואס זאגט איהר — האט ער ווידער גע־נומען צו מיר לאמרין — ביז איך אפשר נישט גע־רעכט, אז איך וויל שטעלען א באק־אויווען פאר דאס ביסעל חברה, אנווייזענדיג מיט'ן האנט אויף די קינדערלעך.

זעהט — ווייזט ער מיר נאך אמאל אויף די קינדערלעך — ווי שעהן זיי זענען, א געזונט זיי, און די קינדערלעך האבען איהם מיט גרויס ליבע און צו־געבונדענקייט ארומגערינגעלט און זיך צוגעטוליעט אזוי ווי הינדעלעך ביי זייער מוטער־הוהן.

ער האט מיר ווידער גענומען פאר'ן האנט און מיך געפיהרט ווייזען זיינע קיה, די פערדע, די קאזעס די הינער מיט די נייע אויסגעבריהטע הינדעלעך. דעם גרויסען הונט, וואס ליגט אין בודקע אויף ביי־נאכט צו היטען. דעם שעהנעם פּלאץ־גארטען מיט די שאר ירקות, די ביהנשטאקען. ער האט מיר א־ריינגעפיהרט און געוויזען די שלאסעריי, וואו קינדער לער־נען זיך די מלאכה. אויך האט ער מיר געפיהרט ווי־זען דעם צאהן־ערצטליכען קאבינעט, וואס ס'האט געשאנקען די צאהן־ארצטין פרוי ליפשיץ, (איהר מאן הייסט מאזעס ליפשיץ). זי האט דאס געשאנקען צום אנדענקען פון איהר פערשטארבענער מוטער און זי קומט אליין א'ז'ס עטליכע מאל א וואך קיין „העלע־נובעק", צו היילען די קינדערלעך.

און א קשיא אויף א מעשה — זאגט ער צו מיר — אפשר האט איהר חשק צו א מנחה גדולה, קומט, אט איז א בית־המדרש מיט אן עמוד, מיט א ארון־קודש אפילו איטליכער טיש ליגען אנגעווארפען אלטע צעריסענע סידורים, ווי אין א'נאמתין בית־המדרש... אין דעם בית המדרש דאוונען אלע טאג די קינדערלעך.

מיט גרויס מיה האט זיך מיר איינגעגעבען א־רויסגעריסען זיך פון זיינע הענד, מיר האבען זיך גע־זעגענט און איך האב מיך געלאזט צום טראמוואי אויף צו פאהרען אהיים.

* * *

און צוריקפאהרענדיג אהיים האב איך געטראכט פון דעם גוטען איינדרוק, וואס עס האט אויף מיר געמאכט מיין אלטער פריינד ר' מרדכי (מרדכי חיים רומקאווסקי) מיט זיינע קינדערלעך אין „העלענובעק".

שר של אש.

סענסאצ. איבערלעבונגען פון א געוועזע־נער הויף־זינגערין פון נאוואגראד

איהר מאן געפינט זיך אין בראזיליען און זי פיהרט דא אן אויסגעלאָסענעם לעבען מיט א געליבטען, פטרט איהר גאנץ פערמעגען און וואלגערט זיך איצט ביי א הויז־וועכטער

א לעבענס־געשיכטע, וואס האט זיך אפגעשפילט אין ווילנע, ציהט זיך אויך קיין בראזיליע און קלינגט ווי אן אויסערגעוועהנליך סענסאציאנעלער ראמאן, אנגעמאכטען אויף דער פילם־לענטע.

מיר וועלען דערצעהלען פון אנהויב:

צוזאמען מיט'ן פוילישען מיליטער וואס האט דאס ערשטע מאל פערנומען ווילנע, איז דא אויך אנגעקומען דער יודישער זעלנער דוד קובעל, וועלכער האט געשטאמט פון א ווארשאווער פארשטאט. קובעל האט אין ווילנע נישט געהאט קיין פריינד און בעקאנטע, האט זיך געפיהלט פרעמד, איינזאם, און וואלט גע־נומען אוועק צו'ריק אהיים, ביי דער ערשטער בעסטער גע־לעגענהייט ווען נישט אן אויסטערלישער צופאל, וואס האט איהם פערבונדען מיט ווילנע אויף לאנגע יאהרען.

א געוויסען טאג האט דוד קובעל, שפאצירענדיג אויף די ווילנער גאסען בעמערקט א קאפעליע הויף־שפילער, פון וועלכע עס זענען נאכגעלאפען צעהנדליגער קינדער און נייגעריגע דערוואקסענע. בראש פון דער קאפעליע איז געשטאנען א יודעל מיט א קאטעריניקע, א פאר קינדער קונצענמאכער און א יונג מיידעל מיט פלאמענדיגע אויגען, מיט שווארצע ברעמען און גרויס טעמפעראמענט, וועלכע האט געזונגען פערשידענע לידלעך און ראמאנסען.

די הויף־זינגערין איז שטארק געפעלען דעם יודישען זעלנער דוד קובעל. ער איז שוין אויך צוזאמען מיט די קליינע קינדער נאכגעגאנגען די קאפעליע אין א גאנצע רייה הויפען און יעדען מאל נאך דער מיי־דעלס געזאנג, אריינגעווארפען מטבעות אין איהר פייקעל....

דאס מיידעל, א געוויסע מ. ז. האט קובעלען צו־געצויגען אין מיטגעריסען. ער האט זיך גיך מיט איהר בעקענט און פלעגט טאג איין טאג אויס קומען צו איהר אהיים ארויף נאוואגראד און פערברענגען דארט ביז שפעט אין דער נאכט.

צווישען זעלנער און מ. ז. האט זיך צושפילט א הייסע ליבע ־בעת וועלכע דאס מיידעל האט זיך איהם אינגאנצען איבערגעגעבען... ווען זי איז געווארען אין אנדערע אומשטענדען, איז דוד קובעל פון איהר אוועק אויף א קורצער צייט, באלד איז ער אבער צוריקגע־קומען, ז' ארויסגעריסען פון דער אונטערוועלט און מיט איהר חתונה־געהאט, פערפיהרענדיג א שיינעם לעבען.

זיי האבען זיך איינגעארדענט אין נייוויליקע. וואו קובעל האט געעפענט א שניידער־ווארשטאט און גאנץ גוט פערדינט. שפעטער זענען זיי צוריק איבערגעפאהרען קיין ווילנע און געדונגען א גרעסערע דירה אויף סטראשון־גאס צעהן.

צוליב אלגעמיינעם קריזיס, וואס האט אויך אנגע־הויבען אריינצודריגען צו דוד קובלען אין הויז, האט ער בעשלאסען אוועקצופאהרען קיין בראזיליען, זיך דארט גוט איינצוארדענען און דערנאך אפנעמען זיין פרוי מיט די דריי קינדער.

מיט עטליכע יאהר צוריק איז קובעל טאקע אוועק־געפאהרען קיין בראזיליען אבעלאזענדיג אין שטוב א פיינע ווערטשאפט און ביי פינף הונדערט דאלאר טראץ דעם פלעגט אבער קובעל זעהר אפט אויך שי־קען דאס ווייב געלד און בראזיליע מיט האפנונגספולע בריוו, אז גאר אינגיכען וועט זיך איהם איינגעבען די אפצונעהמען צו זיך.

קובעלס יונג־ווייבעל האט שוין אבער גראד גי־שט געטראכט אויפיל וועגען איהר מאן און בעשלאסען דא צו לעבען א גוטען טאג.

זי האט זיך בעקענט מיט א באלעבעסעל, א פא־טער פון דריי קינדער, און אנגעהויבען מיט איהם פערברענגען גאר לייטיש...

אין די ווינטערדיגע אווענדען פלעגען זיך ביידע אוועקשליטלען נייט הינטער'ן שטאט, פערברענגען דארט אין די רעסטאראציעס און קומען א דינער 2 ביי־נאכט א שכורה צו אדרע אמשולדיגע אריבע טונ־דערלעך.

פיהרענדיג אזא אויסגעלאסענעם לעבען, האט קו־בעלס ווייבעל געפטרט איהר גאנצען פערמעגען מיט דער ווירטשאפט, די זאכען האט זי פערזעצט אין לאמבארד אדער פערקויפט, פון דער דירה אויף סטראשון גאס האט מען זי עקסמיסירט און זי איז געבליבען עלענד און צובראכען.

צו איהר מאן אין בראזיליען האבען אנגעהויבען אנ־קומען בריוו פון בעקאנטע און גוטע פריינד וועגען אויס־געלאסענעם לעבען פון זיין ווייב, צום אנהויב האט ער נישט געגלויבט, ערשט ווען ער האט אויך בעקומען אזוינע גרוסען פון אייגענע מע'שען, האט ער פערשטא־נען, אז אלץ איז אמת.

ער האט גלייך אויפגעהערט צו שיקען זיין ווייב געלד און האט נאר אריינגעשיקט צו קרובים א בריף, וועגען זיינע דריי קינדער פאר וועלכע ער הערט נישט אויף צו זארגען און וועלכע ער וועט מיט דער צייט אפצונעהמען צו זיך.

דערווייל וואלגערן זיך די דריי קינדערלעך ביי דער־ווייבעלס אנאלטער ארימער מוטער אויף הקדש־גאס און זי — דאס געוועזענע יונג־שעהנע ווייבעל, וואוינט איצט ביי א סטרוזש אויף ווענגערסקע.

יורידישע עצות

אין דער דאָזיגער אָפּטיילונג גיט די רע־דאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט" אַנטוואָרטען אויף יורידישע פראַגען, וואָס ווע־רען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופאָן
יורידישע אָפּטיילונג
פון „נייעם פאָלקסבלאַט".

בכדי ערלאַנגען אַן אָנפראַגע אויף אַ יורידישע עצה דאַרף צוגעלעגט ווערען דער קופאָן מיט דער דאַטע פונ'ם טאָג, ווען די אָנפראַגע ווערט אַרײַנגעגעבען אויף אָנפראַגען אָהן קופאָן, וועט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.

829. גמער 38.3.

גייסטיגע ארבייטער האבען דאס רעכט אויף אנאורלויב שוין נאך די ערשטע 6 חדשים ארבייט אויף זייער פאסטען.

אין אזא פאל קומט דעם אנגעשטעלטען נישט קיין חודש נאר בלויז 2 וואכען אורלויב.

830. מ. ג.

דער גמינע־שטייער (עטאט) ווערט ארויפגעלעגט נישט בלויז אויף פערהייראטע און אויך נישט נאר אויף אזעלכע וועלכע פערנעהמען אנאייגענע דירה נאר בכלל אויף אלע פערזאנען וועלכע האבען אנ־אייגענע הכנסה.

831. רא ענצוויין פון קאטיעגנא גאס.

פאר'ן ערשטען קווארטאל דארפט איהר צאה־לען 39 זל. 74 גל. און פאר'ן צווייטען קווארטאל פון לויפענדען יאהר 42 זל. 54 גר.

832. א רעסטאראציע־אינהאבער פון דער אלטשטאט.

איהר האט נישט קיין שום רעכטליכען גרונד זיך צו באאומרוהיגען צוליב דער דערהאלטענער רעיענגנאלער אויפפארערונג פון אייער הויזווירט.

ווען דאס הויז אנערקענט ווערען פאר אנאל־טעס, זענען דאך חל אויפ'ן לאקאל די בעשטימונגען פון רעקרעט וועגען לאקאטארען־שוץ.

אין געגענפאל — פערפליכטעט דאך דער אפ־מאן, וואס איהר האט געשלאסען מיט'ן הויזווירט ביים אריינציהען זיך.

היינט און פאלגענדע טעג!
די לאנג ערווארטעטע פרעמיערע!

פערשאלטענער טייך

מיט דער רייצענדער **BETTY KOMPSON**
i Ryszard Barthelmess
רעזשי: **FRANK LLOYD**
100% קלאנג־זינגענד און רעדענדיגער פילם
אויסער'ן פראגראם: קלאנג־צוגאבע.
אנהויב 5.30 נאכם. שבת און זונטאג 2 אזייגער נ"מ.

823. א געטרייער לעזער פון מלינארסקא 20.

834. בערקאָוויטש.

וועגען אייערע ענינים דארפט איהר אך פער־שטענדיגען פערזענליך מיט אונזער יוריסט טעגליך פון 3—4 נאכמיטאג מיטברענגענדיג די צייטונג.

835. א געמיזע־הענדלער.

די היילקאסטען פאר'ן פאטער קאן מען אויפ־מאהנען אויך ביים גערוכט.

836. א לעזער פון קילינסקיעגא.

דער פאקט, וואס איהר זענט שולדיג דעם הויז ווירט פאר צוויי קווארטלען דירה־געלד, בערעכטיגט איהם נאך נישט צו בעקומען אויף אייך אן עקס־מיסיע.

בכדי צו בעקומען אויפ'ן גרונד פון צאהלונגס פערנאכלעסיגקייט אן עקסמיסיע מוז דער הויזווירט אומבעדינגט אויפווייזען אז ער האט דעם לאקאטאר געמאהנט דירה־געלד און דער לאקאטאר האט נישט געוואלט בעצאהלען.

837. ז. ש.

בלויז דעם קוראטאר קומט א פערניטיגונג און דאס אויך נאר אין דעם פאל ווען ער אליין איז נישט קיין קרעדיטאר פון זעלבען נעפאלענעם בעל־חוב.

דאגעגען דער ריכטער־קאמיסאר האט נישט קיין רעכט אויף קיין שום פערגיטיגונג אויפ'ן חשבון פון דער געפאלענער מאסע.

838. פ.

אייערע פובליקאציעס אפילו אין ה. וואיע וואדזקי קאנען ביי דעם פאל האבען נאר א פראקטישען אבער בשום אופן נישט קיין יורידישען ווערט. איהר דארפט זיך ווענדען מיט אנ'ענטשפרעכענדער בקשה וועגען אנולירען דעם פערלוירענעם וועקסעל צו דעם געריכט וואו ער איז געווען צאהלפעליג.

DR.
H. WOŁKOWSKI
צעגעלניאנא 25, טעל. 126-87
צוריקגעקעהרט

ספעציעל־ארצט פאר הויט־ און ווענערישע קראנקהייטען, מענער־שוואכע. עלע קטר א טעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ־שטראהלען.
נעהמט אן פון 8—2 נאכם. און פון 7—9 אווענד.

דאס ערשטע מיידעל

פונ'ם לעבען פון דער היינטיגער יוגענט אין רוסלאנד.

פון ניקאלאַי באגדאנאוו

16.

ז' איז די ערשטע ארויף אויפ'ן בארג. און אלע האבען זיך אויסגעזעצט אויפ'ן בארג, וואו עס זינגט זיך בעסער. און עס פלעכטען זיך נאך אנדערש די בלומען־קראנצען.

— נו, — האט א זאג געטון איוואן איוואנאוויטש. — נו, א מויד! מען קאן זאגען, אז מען האט איהר מיידעלשע עהרע געראבט, און ז', ווי זי וואלט א פינגערל פאר דריי קאפיקעס אנגעוואוירען!

— יאלד, פערשטעהט נישט, ז' האט דאך אזא אלהטן כאראקטער! אויף צו להכעיס קיינעם נאר נישט ארויסגעוויזען. שמאלאריעס, סאניע! נישט קוקענדיג אויף אלץ, איז זי געקומען פערברענגען דעם יום־טוב. נו, וועט אומיצען עפעס איינפאלען? זי איז אויסגעהאלטען. ערשט איצט דארפען מיר ערפילען אונזער פליכט.

— אלץ איז ריכטיג — האט געזאגט איוואן איוואנאוויטש.

און דערמיט האבען מיר פערענדיגט אונזער געשפרעך.

מיר האבען זיך פערקליבען אויפ'ן בארג, זיך געקוקט מיט'ן ווינט און נאכגעקוקט ווי וואלקענס יאגען זיך אויפ'ן הימעל.

מיר געהען ארום, שפאצירען און הערען ווי די מיידלעך פיהרען זייער שמועס.

— זעהט, סאראַ רחבות ארום! ווער פון אונז איז דאהיים געווען? ווער ווייס וואס עס טוט זיך דארט?

— האט סאניע געקערט פלעכטענדיג א בלומען־קראנץ. — עס זענען דאך פערהאן אזעלכע, וועלכע זענען ווייטער פון זייער דארף און מארק נישט אוועק. וועמען מתונה באבען, טעפלעך וואשען, קינדער האדעווען, אויסשטעהן דעם מאנס משוגעת'ן און וועמען אזוי דיין לעבען אפפינסטערען. עס איז דאך אבער פערהאן אנ'אנדער לעבען...

די מיידלעך האבען אנגעהויבען פאמעליכער פלעכטען די קראנצען, מיט בענקשאפט, בעט־טראכט די רחבות און אין חשק גערערט:

— נישט פאר אונז איז עס.

— ווי קומען מיר דערצו?

— ווען מען נעהמט זיך אריינטראכטען, קען מען פון זינען אראפ.!

— וועסט פערזוכען עפעס בעסערס, וועכטו אנהויבען מקנא זיין, וועסט נישט קענען רוהען.

זיי רעדען נישט די מיידלעך, נאר זיי בענקען.

— ניין, ניין! — קאכט זיך סאניע און טרייסעלט מיט'ן קאפ ווי א יונגעל. — איהר ווייסט נישט, מיידלעך, וואס עס טוט זיך ארום!? בערג ריהרען זיך, אויך דא דארף מען מאכען אלץ אנדערש!

און זי פיהרט דאך איהר געדאנק, ווי עס וואלט זיך מיט איהר גארנישט געטראפען.

נאך אמאל האב איך זיך איבערגעקוקט מיט איוואן איוואנאוויטש און ביידע האבען מיר אויסגע־געצויגען א לאנגען „יא־א" און זיך צוגאנגען יעהער אויף זיין וועג.

איך בין געגאנגען און אל געטראכט, אז ווערדני האט נישט בערירט סאניען, און זיך בעד־מוהט איינצורעדען זיך, אז גאנקא האט איהם אין יעם געשטערט, און אז סאניע איז ווי פריהער אנג־דער ליכטיג מיידעל און עס איז מיט איהר גארנישט געשעהען....

נאר איך האב דערזעהן פאר מיינע אויגען דאס חן־פינטעלע און די צובלוטיגטע הינטען, און איך האב זיך געשראקען און נישט געוואוסט, וואס צו טראכטען.

איך האב זיך דערמאהנט אן מיין בריוועלע און עס האט מיר א שטאך געטון אין הארצען: סאניע איז דאך געקומען צו מיר! נישט אנדערש, אז ווערדני האט איבערגעכאפט דאס בריוועלע!

און פון אט דעם געדאנק האט דאס בלוט אין מיר אנגעהויבען קאכען. עס האט זיך געוואלט אנטלויפען, געפינען ווערדני'ן און זיך איינבייסען אין זיין האלז.

ווען די נאכט איז צוגעפאלען, האבען אויפ'ן בארג, נעבען אלטען בוים, געפלאקערט די פייערן. איך האב אריינגעליינט אין קעשענע דעם רעד־וואלווער און מיט דער האפנונג צו טרעפען ווערד־נין בין איך אוועקגעגאנגען.

איך האב פערגעסען אין דעם פלאן דורכצו־פיהרען דעם יונגער יום־טוב און בלויז געטראכט וועגען איין זאך: וועט ער קומען, צי ניין? אפשר וועט זיך איהם פערוועלען קומען.

אויפ'ן בארג נעבען דער פעסטונג האבען זיך שוין געדרעהט קאראהאדען. מיידלעך האבען גע־קלונגען מיט די פאטשערקעס, טוגעקלאפט מיט די קנאפלען און די גארמאניסטען האבען געשפילט מיט א חשק, אזש די גארמאניקעס האבען גע־קרעכצט און געקלאגט אהן א סוף.

איבער די פייערן האבען יונגען געשפרונגען און זיי האבען אראפגעקייקעלט א פאס סמאלע, ווי אלעמאל אין דעם יום־טוב.

איך טו א קוק, אונזער חברה, גאלאוועל און וואניא דער ווייסער, זעצען ארויף אויפ'ן פאס א שטרויענעם גלח, און די יוגענד ארום קוועלט אן.

מיט דער גאנצער ארבייט פיהרט אן סאניע, א פעררויטעלטע, לאכט און שפרינגט ארום.

איך קוק אויף איהר און מיין הארץ גיסט זיך אפ מיט בלוט.

„טייערע אונזערע, פרעהליכע! וואס מען האט דיר אפגעטון!"

איך געה נישט אין קאראהאד, איך וועל נישט געהן הערען וועצען דעם גלח אויפ'ן פעסעל. איך קריך ארום און זיך און געפין נישט מיין בלוטיגען שונא.

אט האב איך דערהערט אן אויסגעשריי:

— הורא!

איך האב זיך ארומגעקוקט: עס פליהט פון בארג אן אנגעצונדענער ראד.

אלע אויפ'ן בארג פאטשען פון בעגייסטערונג מיט די הענט, מען טאנצט.

סאניעס קלינגענדיגע שטים טראגט זיך אין דער לופטען, זי לאכט פרעהליכער פון אלעמען.

דער פייערדיגער ראד איז אראפגעפלויגען פון בארג און אין טייך אריין.

און אויפ'ן בארג האט סאניע אלץ געלאכט

מיין הארץ האט זיך צוזאמענגעדריקט, ווען איך האב געטראכט, וואס מען האט מיט איהר געטון.

און ווערדני, דער אויסוואורף, וואס ווען איך וואלט איהם דערשטיקט, וואלט איך זיך מוחל גע־ווען, איז נישט געקומען, ער האט געפיהלט. דער פערשאלטענער, ער האט דערשמעקט מיט זיין וואל־פישען חוש די קויל, וואס וואַרט אויף איהם.

איך האב ארומגעזוכט ווערדנין אין תפלה און אין פעלד, און דעם צוהיצטען קאפ געקיהלט אויפ'ן קיהלען גראז.

און פלוצלונג האב איך דערזעהען אנ'אויסער־געוועהנליך בילד: שטעהט איוואן איוואנאוויטש מיט ביידע הענד ארום דעם נארטעל און רעדט, און ענגט־קעגען איהם שטעהט סאניע. זי לאכט שוין נישט. נאר זי איז בלייך און שטעהט אנגעשפארט אין א ביימעל.

— עס מאכט נישט אויס! — הער איך איוואן איוואנאוויטשעס פאסקודנעם קול. — עס מאכט נישט אויס. פאר מיר איז עס נישט קיין שטערונג, איך וועל אויף גארנישט קוקען, ווען מיין הארץ האט זיך צופלאקערט נאך דיר. דו מעגסט זיין א געשענ־דעטע מיידעל, געהם עס מיר נישט אן. זיי מיין ווייב....

— וואס?! — איז סאניע געווארען אויסער זיך.

— איך זאג, אז עס וועלען איצט נישט זיין קיין סך בעלנים אויף דיר, און אויב עמיצער וועט זיך שוין יא געפינען, וועט ער דיך אלע מאל פאר־ווארפען... און איך נעהם דיך מיט א ריינעם געוויס־סען, ווייל איך האב דיך ליב! און פון אט דעם ווערדנין וועל איך אינגיכען מאכען א סוף! הייסט עס, אז דו גייסט אין דערויף... איך וועל נישט פאר־ווארפען... איך האב דיך ליב מיט'ן גאנצען הארצען, כאטש דו ביזט אנ'איבערגעפיהרטע...

— טיפש!.. ביזט א טיפש! — האט סאניע אויסגעשריגען און א וואקלענדיגע זיך געלאזט בארג.

— וואס טוט זיך דא? — בין איך ארויס פון מיין בעהעלטעניש אנ'אויפגערעגטער פון אזא האנדלונג.

— זעה נאר, ווי זי מאכט אנ'אנשטעל! זעה נאר! — האט איוואן איוואנאוויטש א ברום געטון. — איך האב געמיינט, אז איך וועל איהר אנטהאלטען אנטון, מאכט זי נאר אנ'אנשטעל!...

(פארטזעצונג קומט).

צוויי ברידער האבען זיך דערקענט ביים קאמיסאר

אנ'אויסערגעוועהנליך סענסאציאנעלע פאסירונג

פון די טראַגעדיעס פון יודישען עמיגראַנטען-לעבען אין פאריז

פון פאריז שרייבט מען:

זאל מען גלויבען אין דער ראַיגער מערקווירדיגער געשיכטע? — איז טאקע א פאקט דער אויסטערלישער פאל, וואס איז געשעהן מיט די צוויי ברידער? — איז עס אמת? — גאר גלויבט נישט, אז ביידע זיצען צוזאמען אין קאפע און דערצעהלען אליין די געשיכטע, מיט אלע איינצעלהייטען און זיי פעררופען זיך אויף עדות און גיבען זייער ערהבען װארט — טא הי גלויבט מען נישט?

און זי איז דאך באמת אויסטערליש, די ראויגע געשיכטע פון די בלאנדזשענישען פוג'ם בלאנדזעןשערהגעם בחור. עס איז איינער פון די מערקווירדיגע יודישע עמיגראַציע קוריאזען, וועלכער איז באמת ווערט צו פערצייכענט ווערען.

אט דער בלאנדער בחור, וואס שמייכעלט איצט אזוי ליבליך, איז מיט א צייט צוריק געקומען קיין פאריז, ער איז געקומען פון א פוילישן שטעטעל ארים און איינזאם און געוואוסט, אז אין פאריז דארף זיין זיינער א ברודער. אבער דעם ברודערס אדרעס האט ער נישט געהאט. דער ברודער איז עלטער געווען פון איהם מיט א 25 יאהר, און שוין א 20 יאהר איז ער אוועק פון דער היים. דער בלאנדער בחור האט איהם קיינמאל נישט געזעהן, ער האט בלויז געוואוסט, אז ער איז דא אין פאריז.

— וועל איך איהם באלד אויסזוכען! — נאך דאס איז גארנישט געווען אזוי לייכט.

זוך א ברודער, זוך אין גרויסען פאריז.

איז דורך א וואך און צוויי, די פאר פראנק האבען זיך אויסגעשעפט. קיין ארבייט האט דער בחור נישט בעקומען, און ער געווארען זעהר פערצווייפעלט.

— וואס טוט מען?

נישטא קיין פריינד, נישטא קיין חברים און עסען ווילט זיך און אויף קיין האטעל איז שוין אויך נישטא.

הונגערט ער א טאג, צוויי.

נאר וויפיל קען מען הונגערן? —

דרעהט ער זיך אזוי נעבעך ארום א יודישען רעסטאראן, דרעהט זיך א שעה, צוויי, מענשען געהען אריין און ארויס, עס שמעקט א פרישער ריח פון בעקאכענע פיש און געבראטענע פליישער, מען טראגט א טעלער לעבערלעך, מען שרייט

— איין געהאקטעס!

און דער בלאנדער בחור איז נעבעך אויף געהאקטע צרות, נאר שרייען האט איז גיל עסען, אז קיין גראשען איז נישטא.

איז ער אבער שוין געווען גאר הונגעריג פאלט איהם איין א געדאנק און ער גיט זיך א לאז אריין אין רעסטאראן און פערנעהמט אנ'ארט ווי אלע קליענטען.

— איין לעבערעל!

צושפילט זיך אין איהם דער אפעטיט און ער פערגיסט באלד:

— ניין, ניין א שטיקעל פיש.

דערלאנגט מען.

— א יויך מיט קרעפלעך.

דערלאנגט מען.

עסט דער בחור און די ציינער ציטערן איהם.

— באלד, באלד וועט זיין דער סקאנדאל.

און ער טראכט:

— אלץ איינס וועט מען מיר ברעכען די ביינער לאמיר כאטש גוט אפעסען און ער בעט:

— א געבראטענס.

דערלאנגט מען.

און נאכהער ברעכט אויס די „טראגעדיע“.

— בעצאהלט יונגערמאן.

— איך האב נישט.

— וואס?

— איך בין הונגעריג, איך האב נישט געהאט קיין געלד.

— אה, דו לאבוס איינער, שפרינגט ארויס דער רעסטאראטאר פון זיין בופעט:

— אז ביסט הונגעריג — וואו, וועט מען דיר געבען, און נישט עס געבראטענע געגנלעך.

נעהמען פאלען די ערשטע פעטש און עס פערענדיגט זיך מיט א פאליציאנט ביים קאמיסאר.

נאר דא הויבט זיך אן דער צווייטער שפאגנג דער טייל פון דער געשיכטע.

מען ברענגט אריין צום קאמיסאר דעם צושלאגענעם בחור און דעם צוהיצטען רעסטאראטאר.

— ווי הייסט איהר, פרעגט דער קאמיסאר.

דער בחור זאגט זיין נאמען.

דער רעסטאראטאר הערט: — וואס? דערזעלבער נאמען! וואס איך? — און ער שווייגט.

— פון וואנען זענט איהר?

דער בחור פערשטעהט נישט, ראטה נאך דער רעסטאראטאר אליין איבערזעצען.

דער בחור רופט אן זיין שטעטעל.

— וואס? — וואונדערט זיך ווייטער דער רעסטאראטאר. עס איז דאך מיין שטעטעל.

— ווי הייסט דיין פאטער און מוטער?

דער רעסטאראטאר בלייבט אנטאגען צוטומעלט.

דער בחור זאגט.

— עס איז דאך דיזעלבע נעמען פון מיינע טאטע מאמע.

דא נעהמט שוין דער רעסטאראטאר שנעל אויס פרעגען דעם בחור:

— ווער ביזטו? וועמענס ביזטו? ווען ביזטו געקומען אהער? — און ער ווייסט נישט דער רעסטאראטאר וואס דא צו טון.

גיט דער קאמיסאר א פרעג:

— דאסטו עמיצען אין פאריז?

— יא. איך האב אנ'עלטערן ברודער. נאר איך קען איהם נישט אויפזוכען.

— אוי, גיט א געשריי דער רעסטאראטאר — ביזט דאך מיין איינענער ברודער! — און פאלט איהם אין די ארעמס, און טרערען גיסען זיך דעם רעסטאראטאר פון די אויגען:

ברודער מיינער! — איך האב דיך געשלאגען פאר וועלען עסען! — איך האב דיך א הונגעריגען געוואלט ארעסטירען, ברודער, זיי מיר מוחל...

עס איז געווארען א אנגעלויף, אין קאמיסאריאט. אלע בעאמטע האבען פונקט ווי די ברודער געהאט טרערען אין די אויגען.

קיין פראטאקאל האט מען שוין פערשטעהט זיך נישט אויפגעשטעלט. דער רעסטאראטאר האט גלייך אהיימגענומען דעם הונגערען ברודער און נאך איינגעלאדען אלע בעאמטע אויף א גלעזעל.

איצט זיצען ביידע ברידער אין קאפע און דערצעהלען עס אין פרייד.

א פאטער האקט אפ די פיס פון זיין קינד

נאך דעם שרעקליכען טאט בעגעהט ער זעלבסטמארד

(פון אונזער טשענסטאכאווער קארעספאנדענט)

דער טשענסטאכאווער איינוואוינער יאן סאלוסעל האט זיך געשפילט מיט זיין 6-יעהריג קינד זיגמונד אין פעלד אין בעהעלטעניש, איך א געוויסע מאמענט האט זיך דער קליינער זיגמונד בעהאלטען אין קא"ען.

דער פאטער האט דורך דער צייט ווען דאס קינד איז געווען בעהאלטען, געשניטען מיט זיין קאסע דעם קא"ען, פלוצלינג האט ער דערהערט א געשריי, ער האט גלייך א קוק געטון, און דערזעהן זיין 6-יעהריג קינד ליגען צווישען קא"ען מיט בלוט בעגאסען, ער האט געופען נאך הילף און דער דאקטאר האט פעסטגעשטעלט דאס דעם קינדס פוס וועלען אויבעדאסט געוואר"ען דורך די קאסע.

דער פערצווייפעלטער פאטער איז גלייך געלאפען צום נעבענדיגען וואסער, און א שפרונג געטון, נאר דער וואך-פאליציאנט האט איהם דערכאפט און אפגעפירט א היים.

ווי דער דאקטאר שטעלט פעסט, איז דער פערצוויפעלטער פאטער אריין אין מעלאנכאליע.

(א-ס.)

שנאה צוליב א דארפישער שענקייט

ברענגט צו א בלוטיג געשלעג

וועגען א בלוטיגען אנפאל אין דארף וואבאראוו אינטער טאמאשאוו אויף דעם דארטיגען איינוואוינער יוזעף שידלאווסקי מצד די צוויי ברידער זלאטדיסלאוו און יאן מאגרושינסקי, טיילט מען אונז מיט פאלגענדעס:

צווישען די אויבענדערמאהנטע האט שוין לאנג געהערשט א שנאה צוליב א דארפישער שענהייט. די ברידער מאגרושינסקי האבען זיך בעוואפענט מיט א רעוואלווער, אפגעוואַרט שידלאווסקין ווען ער איז געגאנגען פון דער ארבייט און באלד ווי זיי האבען איהם דערזעהען, האבען זיי זיך געווארפען איהם שלאגען, איינער פון די ברידער האט, ווי ער האט נאכדעם ערקלערט, נאר פרי אנצושטראשען, אויסגעשאסען אין דער לופטען. עס זענען זיך צוזאמענגעלאפען שכנים, וועלכע האבען דעם צו'הרג'עטען שידלאווסקין קוים אפגעראטעוועט פון די ברידער מאגרושינסקיס הענט. די אנפאלער זענען ארעסטירט.

ביי די יודישע סטודענטען פון פוילען

וואס שטודירען אין אויסלאנד

(קאמוניקאט)

דער צענטראלער אויספיהר-קאמיטעט פון פערבאנד פון די פער"איינען פון יודישע סטודענטען פון פוילען, וואס שטודירען אין אויסלאנד איז מודיע די חברים, וועלכע פאהרען שטודירען אין אויסלאנד, אז די ריי אינד אויבער די בעציהונגען מיט דער ביורא און בקשות אין איבערזעצונגען אין ווארשא
(Plac Żelaznej Bramy)

צוליב די אפטע אנקלאגעס, וואס קומען אן פון חברים אקאדעמיקער צום צענטראלען סעקרעטאריאט.

צוליב דעם איבענדערמאנטען דערקלערט דער צענטראלער אויספיהר-קאמיטעט, אז ער ווארפט פון זיך א"אפ יעדע פעראנטווארטליכקייט פאר דער ארבייט פון דעם דאזיגען ביורא.

דער צענטראלער אויספיהר-קאמיטעט פון אונזער פערבאנד, זייענדיג די העכסטע פארשטעהערשאפט אין פוילען פון דער יודישער אקאדעמישער יוגענד, וועלכע שטודירט אין אויסלאנד, און ווילענדיג ווי ווייט מעגליך רעגולירען די פראבלעמען פון עמיגראציע פון די יודישע אקאדעמיקער ווי אויך קומען צו הילף, האט בעשלאסען צו שאפען אנ'אקאדעמישע עמיגראציע-ביורא וועלכע זאל דערלעדיגען אלע פראגען, וואס זענען פערבונדען מיט דער עמיגראציע פון יודישע אקאדעמיקער. דאס ביורא ווערט געלייטעט דורך אונזערע חברים, וועלכע זענען אמבעסטען בעקאנט מיט די שטודיעןבעדינגונגען אין אויסלאנד, און געפינען זיך אין קאנטאקט מיט אלע אקאדעמישע קערפערשאפטען און אוניווערזיטעטען אין אויסלאנד.

מיר ווענדען זיך דעריבער צו אלע חברים זיי זאלען אין זייער אייגענע אינטערעסען ווענדען אלע ענינים וואס זענען פערבונדען מיט'ן ארויספאהר אין אויסלאנד, זיך פערשטענדיגען מיט דער אקאדעמישער עמיגראציע-ביורא אין ווארשא, עלעקטאראלנא 8 ח. 4. טעלעפאן 75-307.

מיט דרך ארץ
צענטראלער אויספיהר-קאמיטעט פון פערבאנד פון די פעראיינען פון יודישע סטודענטען אין פוילען, וואס שטודירען אין אויסלאנד

ווי זעהט איצט אויס א שטאט אין רוסלאנד

(ענדע פון דער 3-טע זייט).

קיין פריוואטער האנדעל איז אזוי גוט ווי נישטא.

עס האבען זיך ווידער, דא און דארט, פערוויזען גאסען-הענדלער און מארקהענדלער, מיט שפייז-פראדוקטען, וואס זיי פערקויפען פון האנט; און וואס זענען גרייט אויסצוהייבען זיך און אוועקפליהען ביי דעם ערשטען סימן פון „געפאהר“. די דאזיגע „הענדלער“ זענען ווי די שוועבעלעך „פאר גאנקעס“ וואס מעהר ווי איין טאג לעבען זיי נישט: אט „האנדעלט“ ער מיט גרינע ציבעלעס, צי מיט קארענע פלעצלעך, און אט איז ער נישטא.

קיין פריוואטע קראמען, קיין פריוואטע הענדלער מיט פאטענטען, קיין לעגאלע אפענע געשעפטען זעהט מען איצט נישט.

ס'איז א נעפ אהן געפלייט.

דער מארד אין דער נאכט

(56

גרויסער שפאנענדער סענסאציאנעלער ראמאן

— מי אזוי האט די בעקומען דאס געלד?.. דערהערנענדיג הייסאגען?..

— ניין. דאס געלד האט ער איהר איבערגעגעבען, אנגעהמענדיג, אז זי איז פרייליין גארצעוויטש.. און דערנאך...

— וואס דערנאך?

— וואס דערנאך איז געשעהן, ווייס איך נישט.

— דאס וואקס און פערצווייפלונג צושפרייט די הענד

— מארישע האט נישט בעוויזען מיר צו דערצעהלען גארנישט, מחמת זי איז אליין אומגעקומען.

— דורך וועמען?

— דורך א פערשוין, וואס איך קען נישט... איינס ביינאכט בין איך געווען אויף דער מאגיסטראַצקע, אבער מארישע איז דארטאהין נישט געקומען... איך האב געווארט א גאנצע האלבע שעה — ערשט פלוצים האב איך זי דערזעהן לויפען צו מיר מיט אלע כוחות...

— פון וואסער זייט איז זי געלאפען?..

— פון רעכטס!

— הם... דאס שטימט מיט די בעווייזען פון דעם דראשקאוש! — האט טארטשינסקי ארויסגעמורמעלט — דערצעהלט ווייטער!

— זי איז צוגעלאפען... ארייגעשטופט מיר אין האנט דעם פאקעט מיט'ן געלד, און שטיקענדיג זיך, האט זי מיר בעוויזען צו זאגען, אז היימאן איז דערמארדעט... איך האב נישט געהאט קיין צייט צו פונאנדערפרעגען זי נעגוי, וואס עס איז געשעהן, ווי ס'איז געקומען אנצולויפען א מענש מיט א לאנגען מאנטעל, וועלכער איז אויך אנגעקומען פון רעכטס, און זיך א ווארף געטון אויף איהר מיט א מעסער... איך האב געזעהן, ווי דאס קלינגעל האט א בלינצעל געטון... מארישע איז מיט א געשריי אפגעשפרונגען אין דער זייט, אבער דאס מעסער האט איהר געטראפען אין הארץ אריין... מיך האט ארומגעכאפט אזא אומגעשליכער פחד, אז איך האב זיך א לאז געטון משוגענערווייז לויפען, נישט פיהלענדיג די פיס אונטער זיך...

— דער מערדער האט אייך נאכגעיאגט?

— נישט גלייך... ארומקוקענדיג זיך בעת'ן לויפען, האב איך געזעהן, ווי ער האט זיך איינגעבויגען איבערן קערפער פון מארישען, און איך האב פערשטאנען, אז דאס זוכט ער דאס געלד... איך בין ווייטער געלאפען, און פרי נישט צו דערגרעזן זיך די אויפמערקזאמקייט פון דער פאליציי האב איך גענומען א דראשקע און אוועקגעפאהרען א היים.

— איהר זענט זיכער, אז דער מערדער האט אייך נישט נאכגעיאגט?

— לכתחילה האט זיך מיר אויסגעדוכט, אז עמיצער לויפט מיר נאך, נאר צי ס'איז פאקטיש אזוי געווען ווייס איך נישט!... איך בין געווען אזוי מורא'דיג איבערגעשראקען, אז איך האב ווענען גארנישט געטראכט מחוץ'ן ראטעווען זיך...

— ווי האט אויסגעזעהן דער דאזיגער פערשוין?

— ער האט געטראגען א לאנגען פאלטען מיט א ווייכען הוט... איך האב געזעהן א שווארצע בארד... אבער דאס אלץ איז פארגעקומען אזוי שנעל, אז איך האב נישט בעוויזען, ווי ס'קעהר-צו-זיין איינקוקען זיך אין זיין פנים...

— א ווייכער הוט, א לאנגען פאלטען, א שווארצע בארד — האט טארטשינסקי פאמעליך איבערגעחזר'ט — אזוי האט איהם אויך געשילדערט דער דראשקאוש... איצט איז שוין קיין ספק נישט, אז היימאנען און די לאבענדזקא האט דערהרג'עט איין מענש... נו, גוט! — דאס ווער זיך אפגערופען, וועגענדיענדיג זיך צו וואַקס'ן — דאס איז אלץ, וואס איהר קאנט אונז דערצעהלען?

— דאס איז אלץ!.. איך קאן נאך צוגעבען אז וואס האב איך אפגעטראגען דאס געלד צום קאפיטאן...

— א"הא! — האט דיקמאן אויסגערופען — הייסט עס, אז איהר זענט עס געווען דער פערשוין, אינ'ם געלען פאדוק?

— איך האב זיך פערשטעלט, ווייל כ'האב מורא געהאט, אז איך וועל בעגעגענען דעם קאפיטאן, און ער וועט מיך דערקענען:

— הלמאי האט איהר צוריקגעקעהרט דאס געלד? — האט טארטשינסקי הארב א פרעג געטון.

— ווייל עס האט שוין מיר מעהר נישט געקאנט ברענגען קיין גוטס... ווען מארישע וואלט געבליבען לעבען, וואלט איך מיט איהר אוועקגעפאהרען קיין אויסטראליען, ווי כ'האב שוין דערקלערט, און דארט וואלט איך אנגעהויבען א ניי לעבען... נאך דעם, ווי האב מאריעגע מגלגל דאס זי דערמארדעט, האב איך נישט געהאט קיין מוט צו בעניצען זיך מיט דעם געלד...

— ווייסט איהר נישט, ווער דער מערדער איז?..

— ווען איך ווייס, יעדער איז — דאט וואקס אויסגעדופען און די אויגען האבען זיך איהם אנגעצונדען — איך וואלט איהם מיט די אייגענע הענד דערשטיקט!...

— זענט איהר עמיצען חושד?

— קיינעם נישט... מארישע האט, אמת יא געוואוסט... איך בין זיכער... אז זי האט אפילו געוואלט אנרופען זיין נאמען אין דעם מאמענט, ווען דער מערדער האט איהר געטראפען מיטן מעסער...

— אזוי! — האט טארטשינסקי א ברום געטון, — און איצט, הער וואקס, אפשר וועט איהר זיין אזוי יפענטנסווירדיג און אויפקלערען אונז, פארוואס איהר האט אזוי לאנג פערשוויגען די מעשה?

— איך האב מורא געהאט, אז מ'וועט מיך גופא בעשולדיגען אין דעם מארד...

— און דעריבער האט איהר אפגעטאן א גרויסע נארישקייט! ווען איהר וואלט תיכף דערצעהלט דעם אמת, וואלט איהר אונז בעפרייט פון א סך בחנם'דיגער ארבייט... איך גלויב אייך אבער: איהר האט גע'גנב'עט דאס געלד, נאר איהר האט עס צוריקגעקעהרט, און איך ווייס, אז אינ'ם מארד גופא זענט איהר נישט שולדיג... צוליב דעם וועל איך נישט אויספיהרען דעם ארעסט-בעפעהל. איהר קאנט זיך צוריקקעהרען צו אייער ארבייט, נאר... מיט איין תנאי...

— ס'ארא תנאי? — האט וואקס אומרואיג א פרעג געטון.

— קיין איין לעבעדיגען נפש טארט איהר נישט דערצעהלען דאס, וואס איהר האט אונז דערצעהלט!

— א, איהר מעגט זיין גאנץ רוהיג! — האט דער סעקרעטאר מיט א שמחה מסכים געווען.

(פארטזעצונג קומט)

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אפעראציע, אן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיסונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער ווייבער און קינדער, פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויסערס און פיסן

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשען-קאפ, אדער אזוי ווי א וואסער-קאן און עס פאלט אריין אין דעם כיס און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטערבליך. ספעציעל גוטע הייל-באנדאזשען אויסגעצייכענט גוט דורך גרויסע פראקטיק מיט מיינע בעהאנדלונג און פון דייטשען פראפעסאר-דאקטאר ברעכנערוועג בעוואוינען זיכער דעם שוועריסטן און געפעהרליכסטן ברוך. אויך פאר הויקערס לייטונגען מיט הייל-גארסעטן און אפאראטן פאר פערקריממטע פיס און פלאט-פיס ספעציעלע איינלעגן אין די שיך. קינסטליכע גלידער פיס און הענט, גומענע זאקען פאר די גרעסטע קראנקע אדערן.

עמפפאנגט פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אווענט.

ארטאפעדישע אנשטאלט

Specialist J. RAPAPORT Ortoped von Lemberg

Łódź, WÓLCZAŃSKA 29, front II p.

בעמערקונג: דאס ארגינעלע ערשיינען פון די קראנקע איז אונבעדינג נויטיג. דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס-פראפעסארען: פראפ. ד"ר בארא‌נטש, פראפ. ד"ר י. מארישלער, פראפ. ד"ר בר. קיעלאנאווסקי און אויך אנדערע. מיר נעהמען אויך אן פערזיכערטע פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.

דעם נעעהרטען ה' דיר. י. ראפאפארט, ספעצ. פאר ברוך-ליידענדע און לאדז, וואלטשאנסקא 29, פראנט 2. שטאק, פאר דער גיכער אינטערעסאנטער הילף און רעדען מיך דעם ערשטען טאג ראש השנה פון דעם שווערען און פאר מיין לעבען געפעהרליכען ברוך, פאר דעם היגיענישער ליכען אנלעגען פון דעם באנדאזש פון זיין סיסטעם דאנק איך אויף דעם וועג הערצליך און עמפעהל איהם דאדורך פאר אלע ברוך-ליידענדע.

Dr. M. Minzer, N. lekarz kolejowy K. Chorych.

Komunikacja autobusowa

ŁÓDŹ-PIOTRKÓW

Autobusy na powyższej linji odchodzą do Piotrkowa o każdej pełnej godzinie począwszy od 8 rano do 20 w wieczór ze stacji autobusowej przy ulicy Rzgowskiej 85, dojazd tramwajami 11 i 4. Czas przejazdu 1 godz. 30 minut. Cena zł. 3 gr. 50.

Dr. med. J. Lubicz

ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 18-31

קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער אייגענע פראצאווניע פון קינסטליכע ארטאפעדישע אפאראטען, ווי: קלעדקעס אויף פלאטפוסען, קינסטליכע בערעסען א. א. וו. נעמט אן פון 2,30 ביז 4,30 נאכם.

רעטשניצע

פון דאקטוירים ספעציאליסטען און דענטיסטישער קאבינעט.

זוסצושינער 11, טעלעפאן 3763

אפען פון 9 פריה ביז 7 אווענד.

ד"ר אימיך נאז, האלז, אויערן קר.	$4\frac{1}{2}-5\frac{1}{2}$
ד"ר קערשנער קינדער-קראנקה.	11-9 $4\frac{1}{2}$-5
ד"ר שיפמאן אינערליכע קראנקהייטען	2—12
ד"ר ביבערגאל הויט און מענער.קר.	$12\frac{1}{2}-11\frac{1}{2}$
ד"ר שמירנעלד נערווען און גייסטיגע קר.	2—1
ד"ר גאלדבלאט אויגען-קראנקה.	$1\frac{1}{2}-12\frac{1}{2}$
ד"ר חיים כירורגישע קראנקהייטען	5—2
ד"ר שמערלאווסקי פרויען-און געבורטס-הילף	$4\frac{1}{2}-5\frac{1}{2}$

פסיכא-טעראפיע, שפראך-שטערונגען ווי שטאמלען א.א. ווי פאקען-שטעלן, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראל. איינשפריצונגען, מאסאזשען, עלעקטריזאציע, אפעראצ. אויף פערלאנג וויזיטען אין שטאט. און לאבאראטאריום מערען אנגענומען אלע ארט אנאליזען, אויך פלעגמע און בלוט

אימפונגען געגען שקארלאטין,

ביי דער רעטשניצע איז געעפענט געווארען

א רענטגען=אינסטיטוט.

ד"ר לאזשינסקי-סטאראפאלסקא

צאהן-ארצט 10—1, 3—6

קינסטליכע ציינער, קראנען, פלאמבען א.א.וו.

די רעטשניצע איז טעטיג אויך זונטאג

א קוואליפיצירטער פע-דע

קראפט=ארבייטער

ווי אויך א שפולער(ין) אויף קראפט צו סוועטערס קענען זיך זאפארט מעלדען צו מ. פרענקעל 27 פולנאצנא 27

א קוואליפיצירטע

אויספערטיגערין

צו טריקא-וועש ווי אויך א נייהעריין ווערען געזוכט גאוואמיעסקא 21 ביי קוטשינסקי

Dr. med. W. Eychner

גינעקאלאג אקושער זגערזשער 11 טעלעפאן 72—134 נעמט אן אינדערהיים פון 2-3 פ. מ. פון 9-7 נ. מ. אין קליניק „סאנאטא" אגראדאווא 10 פון 12—1

וויכטיג פאר לעטניקעס!!

די ערשטע לאדזשער גוט בעקאנטע

פאבריק פון פאטענטירטע פעלד-בעטען

מאכט בעקאנט, אז צוליב'ן קריזיס האבען מיר פערקלענערט די פרייזען פון אונזער אויסארבייטונגען ווי: פעלד=בעטען, פעלד=בעטען מיט ווענטלעך, לעזשאסעס טאבארעטקעס און האמאקעס

אונזערע פעלד-בעטען זענען פערזעהן מיט דער שוץ-מארקע „Palma-Patent", פאר וועלכע מיר גאראנטירען אויף פיל יאהרען.

אכטונג: פאדערט איבעראל פעלד-בעטען נור מיט דער מארקע „Palma-Patent"

מיט אכטונג פירמע **„PALMA-PATENT"**

אינה. **שווארצאווסקי**

פולנאצנא 24, טעל. 85-131

בעמערקונג: פאר פראווינץ - בעדייטענדע ראבאטען.

הלך בתום ילך בטח, ומעקש דרכיו יודע

גויל אלו רקיעי, קני כל חורש	תא:
דיו אלו ימי וכל מי כנישו	תא:
דירי ארעא ספרי ורשמי רשו	תא:

קענען נישט איבערגעבען דאס רעיעלקייט פון דער אלט - בעוואוסטער רעכטסקאנסולענטען-ביורא פון ה' מאנעלא, פיעטריקאווער 17

זאכאדניא 52) טעל. 79-148

וואו עס ווערט פינקטליך ערלעדיגט, געווי-סענהאפט געשריבען אלערליי בּיטעס: ציווילע, קארנע, האנדלאווע, אפעלאציעס, אדוואלאניעס, קלאוזולעס, זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעדט אין פוילען, ווענען דירות אין אורוסאנד ראזיעמסטי, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען. מיט אכטונג ד. מאנעלא, פעטריקאווער 17.

לעזט!

אכטונג! אכטונג!

קאנקורענץ=פרייזען!

כדי צו ערמעגליכען די ברייטסטע קרייזען פון ג' פובליקום צו בעקומען א ביליגע און גוטע קינסטלערישע אויפנאהמע זענען די פרייזען אין מיין פאטאגראפישע אנשטאלט געווארען פערקלענערט ווי

12 שטיק („Express pictures")		2 זל.
6	פאסט=פאטאגראפיעס	2
6	פאסט= " ברוין	6
6	" " אויף זייד	8

אכטונג! צו א ½ טוץ זיידענע פאסט-פאטאגראפיעס גיט מען צו אכטונג!

אנ'אריגינעלען פארטרעט בחנם!

ס'ווערען אויך אויסגעפערטיגט פארטרעטען אין ראהמען און אויך א פערסויף פון ראהמען

קומט און איבערצייגט אייך!

מיט אכטונג **„PARISIEN"**

קונסט=אנשטאלט

פראנציסקאנער 30.

Dr. Z. Rakowski

ספ. פאר אוירען-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקה.

9 קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 81-27.

שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן לעטשניצע, זגערזשער 17, פון 10 — 11 און פון 2—5

שייטלען

צו מעסיגע פרייזען

צו בעקומען ביי

פארזשוצקא קאמיענא 5

רעכטס=פובליציסט

י. אינפעלד

פיעטריקאווער 31

נעמט אויך אונטער אויסצוגלייכען אלערליי סכסוכים און בעטייליגט זיך אין בוררים-געריכטען.

שפרעכשעה'ן פון 5 — 8 טעגליך

די מעכאנישע

שלאסעריי און שווייסעריי

פיהרט אויס זעמטליכע מאשין-רעפאראטורען, שווייסונגען, צופאסונג פון מאשינען-טיילען מיט גאראנטיע און :—: געגען ביליגען פרייז :—:

J. REDER, Łódź

1 קאנסטאנטינער 11 (רוג זאכאדניא)

פריוואט-וואוינונג: גדאנסקא 20.

איהר ליידט פון שוויים?

צו וואס זאלט איהר דען ליידען פון שוויים פון די פיס וואס איהר קענט קוים אויסהאלטען, אז פאר 30 גראשען קריגט איהר ביי מיר דעם פראשעק „ראדיקאל" מיט מיין סטעמפעל: דאס וועט אייך זיכער אויסהיילען אין פערלויף פון א וואך. אויך צו אדטשיסקעס דעם פלאסטער „ראדיקאל" און צו וואנצען קריגט איהר ביי מיר פאר 50 גר. אין פלעשעל, אז איהר וועט דאס גיסען פערטרייבט דאס גלייך די וואנצען און איהר קענט שוין רוהיג שלאפען. צו בעקומען ביים צייטונגס-פערקויפער אלטע שטאט 1, וועלניאוש און צגיעלניאנא 37 ביים צייטונגס-פערקויפער נעבען אייזען-געוועלב. פאדערט נאר מיט מיין סטעמפל געדענקט די אדרעס!

וועכנעריז כירורגישע

קליניק „SANATO"

אגראדאווא 10 טעל. 57-213

1-טע און 2-טע קלאס

ערצטליכע אויפזיכט

איבער דער מוטער און קינד.

פרייזען פון געבורט

אין 2-טע קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס-מיטלען

200 זל.

כ'קויף

פראטעסטן

און נעהם אויך אן

אינקאסא אויף מזרח-גאליציען

כ'פערבלייב נאר 2 טעג אין לאדז און נעהם אן היינט, דעם 30-טן יולי און מארגען, דעם 31-טן יולי ביי ראטנער, זשעלאזנא 48, אין די שעה'ן פון 2—4 נאכמיטאג און 7—9 אווענד.

DR. MED.

L. Pikielny

אוראלאג

זעצואל-ארצט פאר נירן, בלאז און אורין-קראנקה

NAWROT 8, tel. 2,19-90

נעמט אן פון 7—4 אווענד.

Dr. Med. NIEWIAŻSKi

ספעציאליסט פאר סיפילים, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע.

אנדזשעיא 5, טעל. 40-159

נעמט אן פון 8—11 פארמ. און פון 5—9 אווענד זונטאג און יום-טוב פון 9—1 פארם.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים=ספעציאליסטען

זאוואדזקא 1.

נאר פאר וועגערישע הויט=קראנקה, און מענער-שוועכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אוראלאגישע און נערווען-קראנקהייטען. קווארץ=לאמפ, עלעקטרישער הייל=קאבינעט קאסמעטיק.

-- טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד. --

פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.

- בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען. -

וויזיט 3 זל.

צו אלע ה"ה פריזירער

צו וואס ארויסווארפען געלד, אז איהר בעקומט ביי מיר ביליגער און א רייכער'ן אויסוואהל פון די פערשידענסטע קעלנישע און בלומען-וואסער, ווי אויך אלערארט שטאהל-זאכען. ביליגסטע קוועלע

Perfumerja J. Drukier

5 Zawadzka 5, tel. 175-92

מאשין=לעכער

ווערען אנגענומען אויסצונייהען ביי

ג. נארדמאן, צעגעלניאנא 29

אין דער לעטשניצע

17 זגיערסקא 17

איז טעטיג פון 1—2

ערצטליכער הויט= וועגערישער גאבינעט

אונטער דער לייטונג פון

ד"ר ה. רוזשאנער

אבאנאמענטס=פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט אפטראגען א היים; אויף דער פראווינץ 6—5 א חודש; אין אויסלאנד — 8 זל.

פאר'ן אינהאלט און טערמינען פון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

אנאנסען=פרייז: פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען

אין טעקסט—40 " " " " 60— " " " " 4 "

נאכ'ן טעקסט—12 " " " " 18— " " " " 8 "

פאר א מילימעטער-שורה: לויטער דער שטאט 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman

Czcionkami druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 78.